Academia Bârlădeană

Anul XXVI, 4(81), Trimestrul 4, 2020

Revistă editată de
Societatea literar-culturală
Academia Bârlădeană

ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ
Fondată în 1915

Președinte de onoare:
C. D. Zeletin
Președinte: Elena Monu

V. I. Popa 125

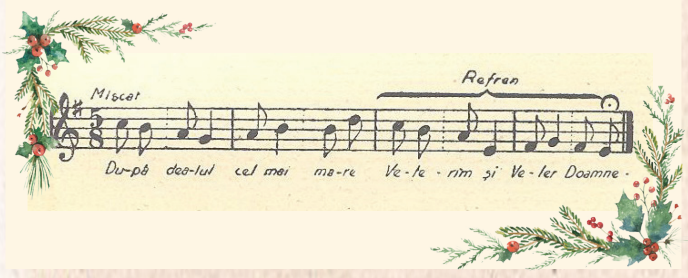

După dealul cel mai mare,
Velerim și Veler Doamne…
Răsărit-a mândrul soare,
Velerim și Veler Doamne…
Dară soare nu era,
Velerim și Veler Doamne…
Ci lăcaș de mânăstire,
Velerim și Veler Doamne…
Cu pereții de-alămâie,
Velerim și Veler Doamne…
Și cu poarta de tămâie,
Velerim și Veler Doamne…

Ediția princeps a romanului tipărit la București, în 1933.

CUPRINS

- ***V. I. Popa 125:***

Poezii ale lui V. I. Popa în publicații bârlădene 3

V. I. Popa, *Seria „Tăchiță Cantemir”* 4

Simion Bogdănescu, *O relectură târzie* 7

Elena Monu, *O proză puțin cunoscută a lui V. I. Popa* 9

Petru Comarnescu, *Moartea lui Victor Ion Popa* 10

- ***Evocări:***

Serghei Coloșenco, *Bârladul anilor de restriște* 11

- ***In memoriam:***

Serghei Coloșenco, *George Nedelea* 12

George Nedelea, *Poezii* 13

- ***Academia Bârlădeană în anii bucureșteni:***

Elena Popoiu, *Povestea unei cărți de onoare* 15

- ***Istorie literară:***

Zâna Tămășanu, *Petre Ispirescu sau utopia nemuririi* 17

- ***Un poem de...:***

Valeriu Stancu 19

- ***Poezii:***

Stere Bucovală 20

Adrian Voica 21

Dorina Stoica 21

Ioana Dor 22

Eugen Deutsch 22

Mirela Chicoș 23

Luminița Cojoacă 23

Nina Toma 23

Andreea Groza, *Debut* 24

- ***Proză:***

Teodor Oancă, *O aniversare* 25

Elena Popoiu, *Vasile Ghica 80* 26

- ***Critică literară***

Simion Bogdănescu, *Rostogolire prin înțepături...* 27

- ***Aniversare:***

Elena Popoiu, *Asociația „Bună Ziua, Copii din România” la 20 de ani* 29

VIAȚA ACADEMIEI

Septembrie 2020. Realizat de echipa de redacție la timp, adică la mijloc de septembrie, nr. 3 (80) al revistei *Academia Bârlădeană* nu s-a putut bucura de lansarea obișnuită, într-o reuniune a membrilor Societății. În condițiile de restricție impuse de pandemie, am distribuit revista, individual, bârlădenilor, iar cititorilor din alte localități și din afara țării, prin poștă sau on line. Semnalăm din acest număr dedicat prioritar lui Victor Ion Popa, la 125 de ani de la naștere, comunicările susținute la manifestarea omagială din 29 iulie, desfășurată în satul Dodești, satul bunicilor și al copilăriei scriitorului, proiect al Academiei Bârlădene, realizat în colaborare cu Biblioteca și Primăria Dodești, cu sprijinul Consiliului Județean Vaslui. Găsim aici semnăturile: C.D. Zeletin, Elena Monu, Lina și Theodor Codreanu, Simion Bogdănescu, Constantin Parfene, Mircea și Sergiu Coloșenco, Ștefan Mihai, Teodora Spînu.

Vineri, 25 septembrie 2020, s-a desfășurat reuniunea promoției 1970 a Liceului „Mihai Eminescu”, organizată după 40 de ani de la prima întâlnire, în micul amfiteatru din Parcul

Absolvenții promoției ’70 în fața bustului prof. Vasile Dumitrache, director al Liceului între 1965 – 1977.

„Mihai Eminescu”. Invitată ca profesoară a promoției, Elena Monu a moderat reuniunea, axându-și discursul pe activitatea Academiei Bârlădene, care a împlinit în luna mai a acestui an 105 ani de la înființare. Mulțumind organizatorilor reuniunii, Dan Constantinciu și Gheorghe Lupașcu, președinta societății a oferit celor prezenți reviste și cărți apărute sub egida Academiei. Poetul Viorel Dinescu a elogiat activitatea reputatei societăți culturale bârlădene și a oferit, pentru biblioteca instituției, volume din creația proprie.

Dan Constantinciu și Elena Monu pe scena din Parcul „M. Eminescu”.

Sâmbătă, 10 și duminică, 11 octombrie 2020, cu prilejul aniversării a 150 de ani de la înființarea școlii din satul Șuletea, Asociația Culturală „Virgil Caraivan” a organizat manifestări omagiale, evocări ale profesorilor și elevilor școlii, simpozionul național „Școala – tradiție și digitalizare”, premierea câștigătorilor Concursului Național de literatură „Virgil Caraivan” ediția a 3-a.

- continuare în pagina 31 -

POEZII ALE LUI V. I. POPA ÎN PUBLICAȚII BÂRLĂDENE

Prezența lui V.I. Popa în Bârlad între anii 1917–1918, întreruptă de plecările sale la Iași, unde era actor la Teatrul Național, este cunoscută din documente și mărturii memorialistice ale vremii. Rănit grav în luptele din sudul Moldovei, scriitorul a fost îngrijit la spitalul militar din Bârlad (ce funcționa în clădirea Școlii de băieți nr. 1, astăzi Școala Gimnazială „Principesa Elena Bibescu") de medicul căpitan Vasile Voiculescu, transferat din ianuarie 1917 în orașul soției sale, Maria Mitescu. Frecventând cenaclul literar patronat de scriitorul Alexandru Vlahuță – refugiat de la Dragosloveni în casa primitoare a muzicianului Eugeniu Bulbuc –, V.I. Popa a scris un număr de poezii, publicate ulterior în revistele Academiei Bârlădene, *Florile Dalbe* (1919) și *Graiul Nostru* (1925–1927).

Elena Monu

Pastel de noapte

Umbre reci se șterg în scrumul
Cerului stropit cu aur;
Călărețul ține drumul
Șerpuit ca un balaur.

Și, oprindu-se din cale,
Lângă crucea de pe creastă,
Se mai uită'odată'n vale,
Unde-l plânge o fereastă...

Ascultând ce cântă râul,
Două lacrimi își usucă...
Și, oftând, își lasă frâul,
Calu'n voea lui să-l ducă !

Pastel

Sub albastrul văl de noapte,
Toată firea-i adormită...
Plopul numai plânge'n șoapte,
O viață risipită.

Răzămată de fereastră,
Cânți și tu povestea lui,
...Căci și tu, în noapte-albastră,
Ești asemeni plopului...

M'a cunoscut

Avea iubita un cățel ;
Se gudura pe lângă mine,
Și-l depărtam încetinel,
Căci, drept vorbind, e o rușine
Să-ți faci de joacă c'un cățel
Când e iubita lângă tine,
Și are mijloc subțirel...

Și am plecat...Un an sau doi
Și-au nins cenușa între noi...
Azi am trecut pe lângă poartă
Și am simțit, când am trecut,
Că dragostea de mult e moartă,
Și eu rămas un neștiut...
Dar cânele venind la poartă
Ca să mă latre, a tăcut...
Iubirea mea e astăzi moartă...
Dar cânele m-a cunoscut...

Amintire

Într-o vreme când măiastra
Dragoste ne stăpânea,
Fata deschidea fereastra,
Semn cu care mă chema.

Astăzi am văzut deschisă
Iar fereastra – ca ast'vară –
Dar speranța-mi fu ucisă:
Dădea muștele afară...

Pastel de vară

Praf uscat peste câmpie
Lasă luna lui Cuptor ;
În întinderea pustie
Nu vezi pas de călător...

Joacă zarea ca o apă
Sub aprinsul biciu de foc ;
Însetată se adapă
Turma oilor la scoc...

Iar în miriștea aprinsă,
Un biet cal înțepenit,
Lasă iarba neatinsă,
Dând din cap nemulțumit...

(Din revista *Florile Dalbe*)

Dedicație

Lui G. Tutoveanu

Stimat Poet și Revizor,
Ca să te scapi de-a noastră gură,
Să uiți că ești conservator,
Dar nu uita s'aduci trăsură.

Și pe la 6, de nu ești
În curtea maestrului Vlahuță,
Îți viu acasă. Mă silești
Să te iau iarăși în căruță...

(din revista *Graiul nostru*)

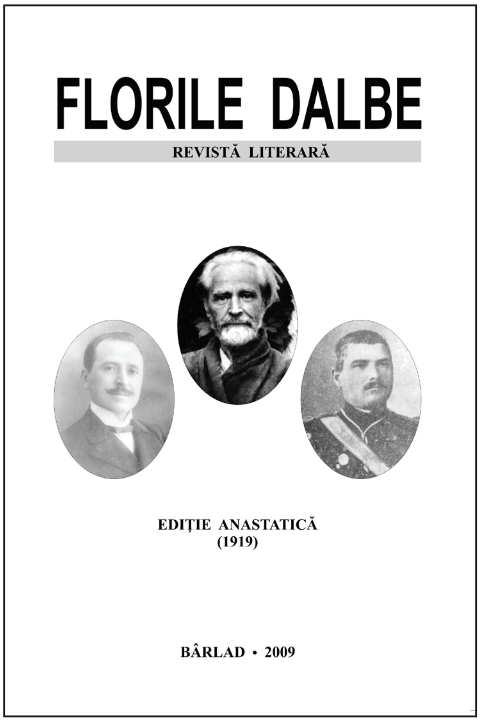

VICTOR ION POPA

SERIA „TĂCHIȚĂ CANTEMIR”

Caragialiană, trecută și prin I. Alexandru Brătescu-Voinești, este această proză scurtă a lui V.I. Popa din volumul *Ghicește-mi în cafea* (1938, pp. 167-181). Motivul, unul bine cunoscut, este cel al inegalităților de șanse pe care școala – de oriunde, de oricând – totuși cea mai democratică dintre formele de conviețuire umană, nu le poate depăși. Prozatorul excelează aici în crearea situațiilor dramatice, în dialogul viu, în capacitatea de a surprinde situații de viață, cu accent pe greutatea cu care ele participă la schimbarea mentalităților și caracterelor, în cazul de față, cele din societatea românească – de atunci și de astăzi.

Pe treptele înalte ale liceului, cursul superior aștepta sosirea Ministrului și a celorlalți foști colegi de clasă de-ai lui, care-și sărbătoreau treizeci de ani de la absolvire.

Profesorii cei noi ședeau ciucure lângă domnul August Robu „de latină” și-l ascultau povestind crâmpeie de amintiri din școlăria seriei strălucite, care dăduse atâția oameni de seamă, în frunte cu Tăchiță Cantemir, Ministrul de azi al Lucrărilor Publice și avocat cu nume mare în Timișoara.

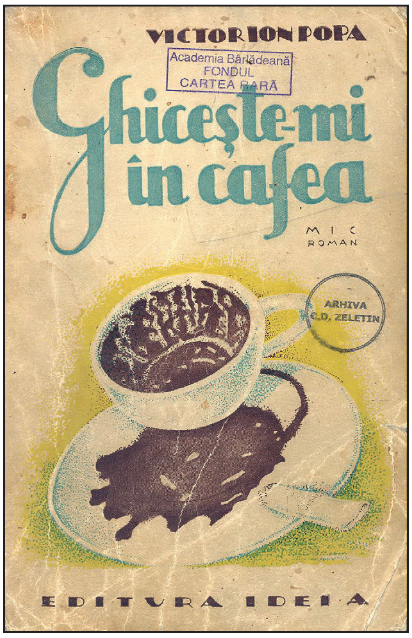

– „De pe atunci se vedea ștofa din el!” spunea cu netăgăduită încredere domnul Robu, împotrivindu-se hotărât unui dascăl ceva mai tânăr, care știa, din auzite, că elevul Cantemir Dumitru era un obraznic fără pereche, fusese dat afară din școală de mai multe ori și, dacă n-ar fi avut o mătușă, neștiutoare de piedici când era vorba să-și ajute cimotiile, greu și-ar fi putut lua bacalaureatul.

– „Astea-s povești!” a scurtat vorba „domnu’ de latină”. „Povești ca toate acelea care se spun despre oamenii mari. Lumea iubește încălcarea orânduielii, pentru că orânduiala e de partea celor puțini, adică împotriva lumii. Iar dacă orânduiala s-ar dovedi totdeauna cerută, ce s-ar face mulțimea care nu e ajutată de orânduială? Ce i-ar mai rămâne săracului, dacă i-ai fura dreptul la nădejdea că bogații au început prin a fi nevoiași? Și – ca să vorbim de Cantemir, ori de ceilalți la fel cu dânsul – ce viață ar avea elevii nesilitori, dacă ar ști că nesârguința lor îi osândește unui viitor pe măsura trudei puține pe care au pus-o în școală?”

– „Nu, domnilor”, a urmat profesorul, cu glas neșovăielnic „elevul Cantemir Dumitru a fost școlar strălucit, iar rangul lui de astăzi, față de colegii pe care i-a avut, este același cu treapta ce-o avea în liceu”.

– „Cu toate astea, pe tabloul de onoare nu e trecut numele lui, ci al unuia Vasiliu Constantin. Ce-a ajuns acest Vasiliu mai mult ca domnul Ministru?” Asta a întrebat profesorul celălalt, și nu s-a sfiit să privească biruitor în licărirea turbure și amestecată a ochelarilor lui August Robu.

– „Vasiliu? A da! Vasiliu, vezi dumneata, e un caz care... Mă rog dumitale – cum să spun eu? – Vasiliu trebuie să știi că e o forță în felul lui... El este...”

*

...Fanfara a izbucnit ca un detunet voios, când strălucitoarea mașină a Ministrului a frânat la poala scării. Directorul, în fluturarea cozii de la jachetă, s-a repezit înainte, să primească înaltul oaspe și pe cei trei colegi ai lui, cari se strecurau acum prin portiera joasă. Unul, bătrânel zvelt, cu ochii râzăreți și mutră vicleană, era fiorosul dușman politic al lui Cantemir, Alexandru Pâltînea, fost și el ministru la o răscruce de guverne, altul era Costin Pascu, redactor la o mare gazetă din Capitală, iar cel din urmă, Atanase Priboianu, casier central, sau așa ceva, la o mare Instituție de Stat.

În urma mașinii ministrului, o hodoroabă de automobil de piață aducea încă patru oameni: Ilarie Stoica, profesor de franceză la Tecuci, Cristea Ariton, maior la cercul de recrutare din Deva, Ion Rădulescu, colonel de Stat major și Puiu Țintă, președinte de tribunal pe undeva prin Basarabia...

Lipseau, din cei cari mai rămăseseră în viață, trei colegi: Traian Constantinescu, Mișu Dobreanu și Constantin Vasiliu...

– „Foarte mult mă sâcâie lipsa ăstora!” a șoptit ministrul încruntat către Păltînea, dar acela, nepunând prea multă greutate pe supărarea vrăjmașului său politic, i-a întors.

– „Ar fi o dovadă că pe ei îi sâcâie prezența ta!”

– „De ce?” a întrebat Cantemir. „De vreme ce pe unul ca tine nu l-a sâcâit, puteau să îndure și ei...”

– „Eu, băiete, sunt deprins cu toate compromisurile, cum ești și tu. Nu pot cere însă așa de mult de la niște oameni cari iau politica în serios”.

Ministrul a râs și el, învățat se vede fiind cu ascuțișurile gurii lui Păltînea. Totuși era nedumerit că sunt colegi cari n-au cetit prin gazete notițele trimise de șeful lui de cabinet, unde se vestea adunarea seriei „Tăchiță Cantemir”, sau că n-au vrut să vie.

Cu aste gânduri, Ministrul s-a amestecat în grupul foștilor elevi și al profesorilor, trecând în Amfiteatrul Liceului, unde urma să se facă slujba pentru cei morți, strigarea catalogului și – firește – să se țină discursurile.

În năvala turbure a școlarilor grămădiți laolaltă cu

dăscălimea și cu oaspeții, povârnirea sălii a hăuit prelung, ca într-o recreație veselă.

Apoi, când toate s-au întocmit cum trebuie – adică profesorii lângă director, foștii absolvenți în banca din față, iar liceenii în celelalte și în picioare, câți au mai avut loc – a început desfășurarea sărbătorii, așa precum era orânduită.

O lacrimă-două pentru cei morți, o cuvântare mișcată a preotului, stângaci față de ascultători așa de însemnați, apoi directorul ia catalogul și, zâmbind încurcat către Ministru, lămurește:

– „Obiceiul e ca șeful promoției să strige catalogul. Nu știu cine e...”

Dar pe când Cantemir, foarte stăpân pe sine, întinde mâna să ia terfeloaga veche și mucegăită, gura subțire a lui Păltînea taie ca un cuțit:

– „Șeful promoției e Vasiliu Constantin”.

– „Prezent!”, sună în clipa aceia un glas înăbușit, de undeva dintr-un ungher. Și în toată sala hui atunci ca o zarvă grea, întorsura trupurilor și ochilor spre omul nalt, moale și vlăguit, care-și ridică fața turbure, răvășită de viață, de lacrimi și dracul mai știe de ce, din palmele în care o ținuse ascunsă tot timpul slujbei dureroase și mișcătoare.

Constantin Vasiliu venise pe jos, cu mult înainte, colindase tot liceul și toată grădina, iar puhoiul de oameni îl lăsase acolo unde îl lăsase și viața: în urmă.

Ridicarea lui din bancă a sunat însă altundeva. Căci în inima mândră a Ministrului a crănțănit ceva sec și s-a rupt. Excelența s-a simțit căzând deodată din seninătatea în care plutea, și s-a reîntors la locul lui cel vechi de tot, locul adevărat unde stătuse când își rodea coatele pe băncile astea. Adică locul de școlar mărunt, fără însemnătate, copleșit de știința și hărnicia atâtor alții, cari și ei la rândul lor erau copleșiți de știința și hărnicia lui Vasiliu Constantin.

Iar în ăst timp, Vasiliu Constantin, moșneagul nalt, molâu și trist, cobora scările spre catedra Amfiteatrului, nu ca într-o mișcare de azi, ci ca în însuși trecutul lui. Se recâștigase pe sine cel din vremuri, cu fiece treaptă călcată mai jos. Cu alte cuvinte, venea înapoi spre *viața lui* – căci viața cuiva e neapărat timpul de strălucire, cum munte este piscul mai înalt, iar nu povârnișul ori prăpăstiile. În sfârșit, Constantin Vasiliu, micul și neînsemnatul funcționar, se refăcea Vasiliu Constantin, premiantul întâi din toate clasele, șeful de promoție și nădejdea întregului sfat de profesori.

Când a ajuns la catedră, preschimbarea era deplină. Deplină în el și deplină în toți colegii ceilalți. Sau, aproape în toți. Deci, „Șeful clasei” a pus mâna pe catalog, ca odinioară. L-a deschis și a păturit foaia, cu liniștea de odinioară. Iar din fundul pieptului obosit a ieșit glas nou și stăpân:

– „Albu Vasile!”

N-a răspuns nimeni. Și-a răspuns Vasiliu singur:

– „Mort în război!” apoi a poruncit: „Un minut de tăcere pentru Medicul Locotenent de rezervă Albu Vasile, mort în luptele de la Cerna, de pe urma unui obuz, care a explodat chiar în postul de prim-ajutor”.

În liniștea de mormânt prăvălită peste toți, catalogul a tremurat încetinel numai o clipă. Apoi viața s-a întors înapoi și glasul șefului de promoție a urmat:

– „Ariton Cristea”.

– „Prezent!” a răspuns maiorul bondoc, rotofei și tuns mărunt, care s-a sculat ostășește, cu mâinile pe clapa pupitrului. Vasiliu l-a privit cu ochi tari și a dat scurt din cap în loc de: „Stai jos!” Cu același ton, dar *absolut cu același ton,* cu care strigase pe maior, Vasiliu a urmat:

– „Cantemir Dumitru!”

– „Prezent!” s-a pomenit zicând ministrul și s-a aflat sculându-se fără voie, – sau poate chiar împotriva voii lui – asemeni ofițerului, asemeni celor care aveau să urmeze și asemeni tuturor acelora care au fost ei.

– „Constantinescu Traian!”

– „Prezent!”

– „Dobreanu Mihai. Absent...”

– „Firoescu Preda... mort”.

Și minutele de tăcere au tăiat cetirea catalogului de la un capăt la altul, strecurând printre ele numele celor de față, așa cum e firesc să se strecoare viețile printre morminte.

Au venit apoi cuvântările. A vorbit directorul, a vorbit domnul August Robu „de latină”, au vorbit câțiva zeloși de grai, și a vorbit un elev, ridicând toți în slavă „această serie strălucită de absolvenți, care a dăruit țării atâția oameni mari, atâtea forțe de muncă, atâtea suflete rare...”

Iar când gureșenia sărbătorească s-a îndestulat în măruntele ei pofte și a venit rândul să răspundă cineva dintre absolvenți, ochii lui Cantemir, Ministru și avocat vestit, s-au întors ca o șubredă și vană rugăminte către banca unde erau înșiruiți colegii.

Căci acolo toți ochii erau la Vasiliu Constantin și toate gurile au spus ca de la sine:

– „Să răspundă șeful promoției!”

Și șeful promoției a răspuns. A răspuns cu stăpânita inimă a celui de totdeauna ales. A vorbit despre viața de jertfă, despre munca aspră, a lovit în ușurătățile vremii, în lăcomia de onoruri și bani, în făloșenie și minciună. Apoi, s-a socotit pe sine și pe toată seria lui, simbolizată în Medicul Locotenent de rezervă Albu Vasile, mort tânăr, sfărâmat de-o ghiulea în timpul când pansa rănile unor ostași sfârtecați în luptă.

De aceea, drept încheiere, a cerut cu glas ca de poruncă:

- „...Eu și cu seria mea, vă cerem cinstea să ne numiți: „Seria Medic Locotenent de rezervă Albu Vasile”.

*

După sărbătoare, absolvenții și cu profesorii au plecat la „Luther”, unde era pregătit banchetul. Directorul liceului nu avusese curajul să facă vreo orânduială a musafirilor. Orânduiala a făcut-o colonelul Rădulescu:

– „Șeful promoției în capul mesei, între „Domnul de latină” și „Domnul director. Dreapta și stânga ceilalți domni profesori. În față, noi ăștilalți, după alfabet. În fund Ariton Cristea, după el Cantemir, pe urmă Traian...”

Și Ministrul Tăchiță Cantemir s-a pierdut cu totul în Cantemir Dumitru, când a ajuns spre colțișorul odăii, în fund, lângă sobă și tocmai la marginea dreaptă a mesei, căreia fruntaș îi era Vasiliu Constantin.

Încetul cu încetul apele s-au dezghețat. Cei treizeci de ani trecuți s-au irosit între fumuri, iar viața a căpătat dureroasa vioiciune obraznică și încrezută a anilor tineri, în care stăpânea sfătoșenia și degetul amenințător al „domnului de latină”.

Ah! Cu ce plăcere călcau în picioare oamenii aceștia tot aceia ce clădise traiul lor amărât în atâta pustie de ani. Cu ce bucurie crâncenă Maiorul aducea aminte Colonelului cum

i-a suflat la fizico-chimice și cu ce mulțumire povestea Puiu Țintă, președintele de tribunal, cum a fugit el de la carceră de patru ori la șir, când mituind portarul, când deschizând ușa cu chei potrivite.

Între toți numai Constantin Vasiliu nu se lăuda cu nimic. Nici chiar cu desenele ce i le vindea lui Stoica, sau lui Cantemir, ca să-și poată cumpăra, rar, o chiflă cu nuci ori cu mac, de la Duvid, ovreiul care venea cu coșul de bunătăți să ispitească lăcomia copiilor.

Lămurea acum în el, față de colegii lui, cu desăvârșire aceleași simțăminte pe care le avusese în tot lungul celor opt ani de școală împreună. Și își dădea seama că tot ce se durase atunci nu s-a știrbit cu nimic până azi. Căci – iată – și ei, tovarășii din vremi, îl socoteau acum la fel ca pe timpuri, iar în vorbirea lor de azi dospește aceiași rânduială ca în treptele hotărâte de râvna și puterea învățăturii arătate în școală. Ce-i așa de viu păstrat în inimi nu poate fi un trecut mort. E adevăr adumbrit, atâta tot.

A luat un pahar plin, s-a ridicat în picioare și a rostit fără șovăială tot ce-i mișuna prin gând. Iar lacrima i s-a urcat în glas când a ajuns să spună:

- „...Și iată, privindu-vă și privindu-mă, îmi dau seama astăzi că nu viața dă rangul cel adevărat al nostru, ci dumneavoastră ni-l dați, domnilor profesori. Dumneavoastră ne orânduiți în acele trepte, de care nu mai putem scăpa nicicând, cum nu putem scăpa de poruncirea pământească. Ai fost „Domnul de latină” ieri, așa ne-ai rămas și azi, domnule August Robu. Am fost șeful de promoție al acestora de aici, și-așa am rămas – nu prin voința mea – (eu, aproape o uitasem) – ci prin a lor, cum ați văzut. Iar dacă vă spun toate astea, vi le spun fiindcă vreau să-mi îngăduiți a vă sfătui să băgați bine de seamă ce ranguri dați în școala dumneavoastră. Înfăptuiți-le așa fel încât ele să nu doară mai târziu. Căci, iată, eu, dacă aș fi în locul lui Cantemir, m-aș simți jignit, astăzi, să fiu pus la colț de masă, ca un școlar fără vrednicie...”

Atacat așa de crud și de neașteptat, Ministrul și-a pierdut cumpătul de tot. A râs, fără să dea un înțeles lămurit râsului, ceea ce la urma urmii era încă o reîntoarcere în vremea liceului, când îl încolțeau zeflemelele camarazilor. Iar oamenii de azi, reîntorși odată cu el, s-au repezit din nou și fără milă într-un potop de glume, de săgeți – și încă destul de veninoase, – care au adus înapoi aidoma chipul clasei din trecut.

Mai mult încă, până și prezentul era dăruit trecutului, căci portofoliul ministerial era privit și el ca o notă mare luată prin șiretenie.

Și astfel Tăchiță Cantemir n-a ajuns numai Cantemir Dumitru, ci pe rând, Mitrea, Urlea, Șlampa, iar mai apoi, Toanta, Cuțu și Idiotul. De aici încolo, Ministrul Tăchiță Cantemir nu mai avea nici portofoliu, nici loc în consiliul partidului, ba nici măcar locul lui din barou.

– „Să tacă Idiotu’!” țâșnea din toate gurile pline de hohot, când el încerca să spună o vorbă. Și fiece cuvânt azvârlit căpăta deodată aer așa de nerod, încât însuși Cantemir s-a simțit în linia aceea de plutire a minții, unde nu-ți mai poți da singur alt preț decât cel pe care ți-l dau alții.

Ai fi zis că e o descătușare bolnavă a tuturor amărăciunilor și a tuturor străfundurilor sufletești. Până și „Domnul de latină” luat de ape, s-a pomenit bătând văzduhul cu degetul uscat și strigând:

– „Să tacă Idiotu’!”

Apoi, în hohotul mesei întregi:

– „Îți dau cinci minute de gândire să spui asta pe latinește!”

*

Clipa ridicării de la masă a fost turbure. Atârnau încă pe creiere fâșiile trecutului. Dar când domnul șef de cabinet, mic, spilcuit și măreț, a făcut drepți în fața Ministrului său și s-a frânt de șale să-i aducă aminte că Domnul Prefect și Domnul Primar așteaptă la ușă, a venit trezire grea și amară. S-a făcut deodată liniște ca într-o odaie unde trage cineva să moară.

Și-au luat rămas bun și au plecat rând pe rând, tăcuți și triști, ca niște nedreptățiți.

Cel din urmă ieșit pe ușă a fost Vasiliu Constantin. Știa că pe uliță nu-l așteaptă mare lucru. Un biet bătrân, stingherit de înfățișarea strălucită a mașinii ministeriale, îndoit într-un salut încurcat spre Excelența Sa Tăchiță Cantemir... Adică îl aștepta Constantin Vasiliu, șef de birou, neavansat de ani de zile, cu slujba într-o mansardă plină de praf și de mese, care la rândul lor erau pline de pete de cerneală stânjinie, de dosare și de oftică.

Între hârtiile aduse a treia zi la iscălit, domnul Ministru Tăchiță Cantemir a găsit-o pe asta:

Domnule Ministru,

Împrejurări din ultimele zile – și pe care Domnia Voastră le cunoașteți foarte bine – m-au făcut să am față de Șeful meu o purtare vinovată.

Înțelegând să sufăr urmările, vă rog să binevoiți a-mi primi demisia și a-mi da dezlegare să-mi caut îndreptările pentru pensie.

Al Domniei Voastre
Constantin Vasiliu
Șef de birou

Cantemir a făcut întâi ochii mari de uimire. Apoi a pufnit în râs și – după ce a învârtit de câteva ori condeiul în mână, nehotărât ce să facă, – a scris mare și apăsat pe colț:

Să tacă idiotu’!

CASETA GÂNDURILOR GNOMICE

- *Ce-i așa de viu păstrat în inimi nu poate fi un trecut mort. E adevăr adumbrit, atâta tot.*
- *Omul acesta uriaș, care nu se temea de nimeni și de nimic, se temea de veninul osândei din el însuși.*
- *Omul nu se arată nedumerit când îl calcă mulțămirea în prag. D’apoi de ce să se supere și să arate că nu pricepe, când vine o năpastă?*

Victor Ion Popa

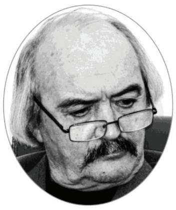

SIMION BOGDĂNESCU

O RELECTURĂ TÂRZIE

Straniul roman cu titlu poetic, magic, sonorizant, ***Velerim și Veler Doamne***, cea mai elevată formulă artistică epică a lui Victor Ion Popa, a fost trimis în lumină în anul 1933, la Editura Cultura Națională, încoronat cu Premiul pentru proză al Societății Scriitorilor Români, și a beneficiat strălucitor, de-a lungul vremii, de atenția criticii literare ilustre românești, reprezentată de E. Lovinescu, G. Călinescu, Pompiliu Constantinescu, Șerban Cioculescu, dar și de alți confrați de rezonanță: Ovid S. Crohmălniceanu, Ion Rotaru, V. Mândra, N. Ciobanu, Ștefan Cristea, Constantin Parfene etc.

Soarta lui a fost să răsară alături de toate capodoperele romanești autohtone ale perioadei interbelice, de la *Ion* (1920) de Liviu Rebreanu, până la *Baltagul* (1930) al lui M. Sadoveanu ori *Patul lui Procust* (1933) de Camil Petrescu, *Maitreyi* (1933) al lui Mircea Eliade. Și el rezistă și astăzi alături de aceste creații de vârf, semn că s-a înscris definitiv în traiectoria astrală a perenității.

L-am citit cu sufletul la gură în vremea prestudențească liceană și îl reiau acum, cu înfrigurare, fără prejudecăți critice, fără tabieturi, cu ușoara strângere de inimă a ideii de depărtare în timp și de redescoperire a unor viziuni și semnificații lăsate undeva, într-un colț de creier:

Ai vrea să poți hălădui-n trecut
Ca-ntr-un ciudat tărâm (visat? văzut?)
Și viața pe-ndelete s-o iei de la-nceput
Cum ai citi o carte-a doua oară,
De data asta fără sărituri,
Gustând ce-ai frunzărit odinioară...
Dar unde-i vraja primelor lecturi?
Al. A. Philippide (*Cumpănă*)

Surprinzător, cartea mă captivează de data aceasta nu numai ca subiect, ca „roman curat epic, aproape polițist”, „un roman solid, obiectiv” (G. Călinescu), ca personaj principal (memorabil!), ca semnificație a destinului, ci și ca o misterioasă plăcută magie de esență poetică expresionistă prin țipătul existențial dureros crâncen și prin grija (frica) heideggeriană ce răzbat din foarte multe file ale ei.

Și a tresărit întrebarea: – Ce fel de roman mai poate fi *Velerim și Veler Doamne*? În mod cert, cum a demonstrat Nicolae Ciobanu în studiul „V.I. Popa: adaptabilitatea revelatoare în roman”, romancierul nostru a integrat „într-un tot unitar formule epice atât de diferite între ele, cum sunt, între altele, romanul de intrigă polițistă sau acela de investigație socială și de studiere a moravurilor, ca să nu mai vorbim de imixtiunile epicii pasionale, de exaltare erotică.” Formulele sale narative sunt multiple și complexe, fără a cădea în eclectism, și coexistă într-o sinteză din alambicurile alcoolurilor tari, de la realismul psihologic la realismul magic și mitic, de la aura haiducească, folcloric romantică, la „felii” existențiale naturaliste, de la poetica narativă la aceea meditativ simbolică. „Osânda” personajului principal, Manlache Pleșa, le coagulează pe toate într-o suferință christică dincolo de empiric, plutind în enigma mereu încercată și mereu nedescoperită la miez. O cuprinde în taina rostirii magice, criptice, chiar colinda ce șerpuie, semnificat și semnificant, de la început și până la sfârșit, prin toată osatura romanului:

După dealul cel mai mare,
Velerim și Veler Doamne…
Răsărit-a mândrul soare,
Velerim și Veler Doamne…
Dară soare nu era,
Velerim și Veler Doamne…
Ci lăcaș de mânăstire,
Velerim și Veler Doamne…
Cu pereții de-alămâie,
Velerim și Veler Doamne…
Și cu poarta de tămâie,
Velerim și Veler Doamne…

Acest colind – unul dintre cele mai frumoase și sonor misterioase –, cântat de Crăciun în satele din Moldova, pare a vrea să îmblânzească o stare extremă: frica. Fiindcă sub semnul ei începe desfășurarea subiectului literar: „Frică mie? Și abia a putut să răspundă, așa de tare i se zbătea dihania din coșul pieptului. – Îhî! Păi, nici vorbă că mi-i frică, blăstămatule! (…) – Va's'că ți-i frică să tragi! Sâc!” Chiar Manlache Pleșa, neînfricatul, își simte „osânda” ca un fel de reflexie a acestui sentiment asupra lui însuși: „Îl împiedeca de la înfăptuire doar frica altora în fața pumnului și a furiei lui.” Și Conu Leon (care-l va angaja pândar!) vede tot sub semnul fricii statura lui Manlache, al cărui portret este conturat în dimensiuni expresioniste: „pieptul lui cât doi saci de grâu puși alături, mâinile grele, mari, negre și noduroase, ca niște rădăcini ciuntite de copaci – și mai ales capul acela pătrat, pământiu, cu ochi fioroși licărind în fundul cearcănelor de sub sprâncene groase – și îl apuca groaza!”

Acest uriaș cu suflet de copil, cum a fost caracterizat, purta în sine frica ancestrală: „se temea de veninul osândei din el însuși!”

Există niște relații magice manifeste între personajul principal și coana Tasica, „fărâmița aceea de carne albă”, ce „îi fluturase totuși înainte, ca o aripă de porumbel.” Ocnașul care se temea de această ascunsă osândă a plecat la „duhovnicul ocnelor” să depună jurământ că nu va mai omorî niciodată pe nimeni: „Ca fierul, încremenite să rămâie degetele; ca uscăciunea lemnului, carnea de pe ele… Ochiul care o pândi văz de omor să înghețe ca sticla și ca sticla pe ger, în cioburi să se sfarme.” Acest legământ cu aceeași tușă expresionistă se încadrează în realismul mitico-magic pe care îl vom găsi mai târzior și la prozatorul Vasile Voiculescu în scrierile sale fantastice, *Pescarul Amin*, *Lostrița* și chiar în romanul, tot straniu, *Zahei orbul*.

Legătura misterioasă intervine și între Manlache și Rusanda lui Țigău, tot sub pecetea tainei. Femeia pare a-i fi predestinată și romancierul V.I. Popa urmărește totul prin prisma ursitei, a fatalității. Aceeași conexiune magică unește și sufletul lui Manlache și al lui moș Petrache. Ba mai mult, se manifestă și în simbolistica armei (V.I. Popa a fost atent aici la *Baltagul* lui Sadoveanu): „Dar Manlache a rămas cu ochii pe săcure…prin carnea lui a trecut o așchie de frig. (…) Răsucind săcurea în mână a mârâit: <Bună săcure! De unde ai luat-o?>” Tot ca în *Baltagul* se petrece și legătura om-animal: Manlache-Firicel, Vitoria-Lupu. De domeniul enigmaticului țin și câteva metafore simbol tot cu valențe mitice. Așa apar imagini ca: *sabia de foc*, *lumina neagră*, *zariștea și limanul*, încadrabile în estetica expresionistă.

Romanul se încheie în atmosfera înfiorătoare generată de sentimentul paroxistic al groazei, în felul acesta structura interioară a narațiunii fiind concentrică.

Prezentele noastre afirmații critice reprezintă, cu siguranță, doar un început în interpretarea cărții *Velerim și Veler Doamne* ca roman expresionist cu clare elemente de realism magic.

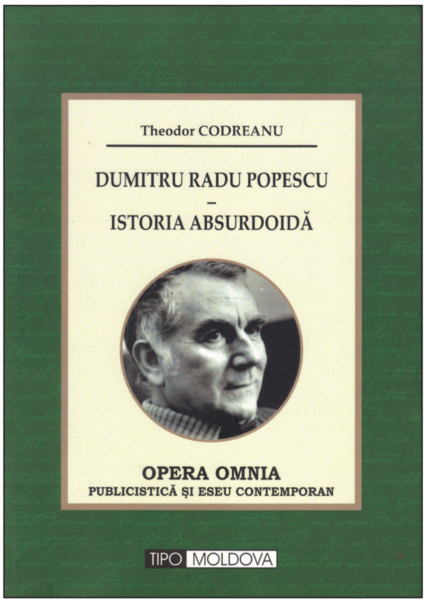

Cea mai recentă distincție literară obținută de scriitorul ***Theodor Codreanu:*** **Premiul pentru cartea de critică,** *USR Filiala Iași, noiembrie 2020.*

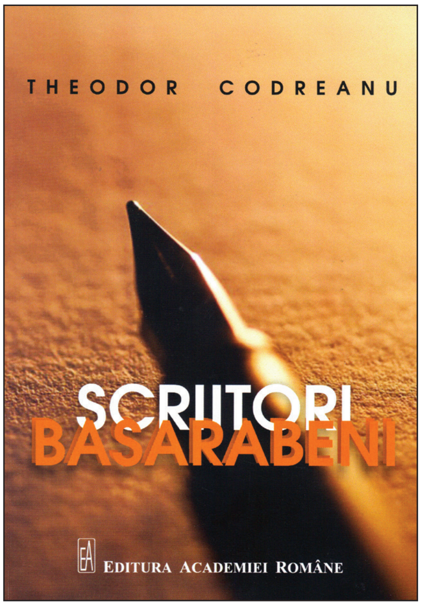

ELENA MONU

O PROZĂ PUȚIN CUNOSCUTĂ A LUI VICTOR ION POPA

Notabilă pentru biobibliografia lui V.I. Popa, ca și pentru personalitățile din primii ani ai Academiei Bârlădene, cu o bogată activitate în vremuri de restriște, este poezia-epigramă *Dedicație,* cu mottoul: *Lui George Tutoveanu*. I se alătură, peste decenii, în 1941, proza sa *Lângă meșterul Vlahuță, o amintire cu ceapă și renunțare* (publicată în *Curentul literar*, II (113), din 31 mai 1941, pp. 1-2, republicată de noi în *Academia Bârlădeană*, nr. 2 (59), 2015, pp. 34-35). Întâmplarea care a inspirat deopotrivă poezia și proza de mai târziu a fost vizita unui grup de „academicieni", în ziua de Paști 1918, la conacul de la Epureni, invitați de ultimii lui stăpâni, Alexandru și Magdalena Ecsarhu.

Evenimentul, aproape necunoscut publicului interesat de istoria Academiei Bârlădene, a fost descris în proza mai sus menționată, apărută și în monumentalul volum editat de Academia Bârlădeană, *V.I.Popa. Artistul și criticul plastic. Album&varia*, îngrijit de Cătălin-Andrei Teodoru și C.D. Zeletin, lansat în mai 2015, la sărbătoarea Centenarului Societății. O poveste adevărată despre oameni care au fost…

Amfitrionii de la Epureni, avocatul Alexandru Ecsarhu (1851–1946), care fusese căsătorit cu fiica lui Manolache Costachi Epureanu, Catinca (1854–1911), trăia modest alături de fiica sa, Magdalena, în satul Epureni, fieful familiei de mari boieri, „averea" lor limitându-se la vechiul conac, construit pe la mijlocul secolului al XVIII-lea. Împreună cu parcul din jur, erau proprietatea *de iure* a prințului Anton Bibescu (1878–1951), fiul cel mic al Principesei Elena Bibescu, născută Costachi Epureanu (1855–1902). Om de onoare, Anton și-a ajutat cu bani unchiul și vara primară până la instaurarea regimului comunist, el fiind ultimul din neamul Epureanu ce a menținut – inclusiv prin corespondență – legăturile de familie.

Schița literară a lui V.I. Popa începe cu plecarea academicienilor, la ora fixată, din curtea casei profesorului Eugeniu Bulbuc, unde locuia „Meșterul Vlahuță". Greu de găsit în acea vreme, trăsurile cu „cai costelivi" mergeau anevoios pe drumul din târgul Bârladului, deși călătorii „erau mărunți și slabi". Prima trăsură îi ducea pe Vlahuță, pe soția sa Ruxandra și pe poetul George Tutoveanu, pe atunci revizor școlar al județului Tutova. În cea de-a doua trăsură se aflau scriitorul Mihail Lungeanu, pictorul bârlădean Nicolae Constantinescu și prietenul său, Vasile, sau, „cum îi spunea doamna Vlahuță, „doctorașul" (*Academia Bârlădeană*, 2(59)/2015, p. 34), nimeni altul decât Vasile Voiculescu, despre care aflăm cu certitudine că avea grad de căpitan și, din ianuarie 1917, fusese adus ca medic șef la spitalul improvizat ce funcționa în clădirea școlii din incinta Bisericii Sf. Gheorghe. Neîntâmplător tradiția, astăzi uitată, dar transmisă nouă de bârlădenii în vârstă, o denumea Biserică militară. Tot neîntâmplător – dar și emoționant – este faptul că, peste mai bine de un secol, în octombrie 2002, școlii unde servise ca medic militar Vasile Voiculescu i se va atribui numele Principesei Elena Bibescu, care își trăise o parte din scurta ei viață chiar în conacul de la Epureni.

„În sfârșit", scrie V.I. Popa, „praful celor două briști din fața avea să-l înghită hălăciuga academică." (p. 34). Coloratul arhaism îi viza pe tinerii membri ai Academiei Bârlădene: frații Iulius și Virgil Nițulescu, bârlădeni prin naștere, pe atunci studenți la Medicină în Iași și V.I. Popa însuși, care, rănit grav în august 1917, fusese îngrijit la Bârlad de către V. Voiculescu. Înainte de a ajunge la Epureni, unde fuseseră invitați la masă, grupul „academic" a respectat hotărârea lui Vlahuță de a prânzi la iarbă verde, deoarece „azi nimeni nu-i destul de boier să-și îngăduiască nouă musafiri la masă"! Poposind undeva, pe un deal de unde se vedea Basarabia, s-au ospătat cu poftă din bunătățile pregătite de doamna Ruxandra Vlahuță, dar voia bună a comesenilor era umbrită de tristețe. Toți îl urmăreau discret pe Nicolae Constantinescu în timp ce schița peisaje din memorie, viitoare picturi sau desene: pictorul era însă grav bolnav, având plămânii distruși de gazele asfixiante folosite ilegal pe front de Puterile Centrale în luptele din 1917. Demobilizat, fusese spitalizat la Bârlad, într-o încăpere din spitalul „Bârlad și Elena Beldiman", dar îngrijirea doctorilor amânase doar puțin deznodământul inevitabil. Știa și el, știau și prietenii...

V.I. Popa descrie în continuare discuțiile din timpul mesei cu bucate tradiționale, stropite cu vinul oferit de Eugeniu Bulbuc, care plantase viță nobilă pe dealul din spatele casei sale de pe Bulevardul Epureanu. Subiectul care a înveselit atmosfera a fost... folosirea cepei asociată obligatoriu cașului proaspăt. Aprinsa dezbatere, cu păreri pro și contra, nu s-a curmat decât prin sentința Meșterului Vlahuță, care a invocat argumentul decisiv: din respect față de gazde, se cade a se renunța la ceapă și caș!

Partea finală a acestei proze, admirabilă reușită literară, este în egală măsură un izvor prețios pentru istoricii familei Costachi Epureanu și nu numai. Vechea casă boierească, care avea să fie zguduită de cutremurul din 10 noiembrie 1940, i-a impresionat pe oaspeți prin mobilele rare și vechi de la 1800, obiecte de artă, covoare persane, argintărie, porțelanuri și, îndeosebi, prin tablourile – nesemnate – realizate de pictori din Școala lui Eustatie Altini, lucrări datând din primele decenii ale secolului al XIX-lea, „cu chipuri scumpe unui neam de oameni" (p. 35). Dintre toate aceste comori – furate sau distruse atât de localnicii nerecunoscători ultimilor boieri, cât și de soldații sovietici cartiruiți la Epureni în 1944 –, scriitorul pomenește doar inelul cu pecetea Mitropolitului Veniamin Costachi și portretul Elenei Negri, alias Steluța lui Vasile Alecsandri, sora lui Costache Negri, vărul drag al lui Manolache Costachi...

Oameni care au fost!

PETRU COMARNESCU *

MOARTEA LUI VICTOR ION POPA **

După Soare Z. Soare[1)], directorul de scenă cu viziuni mărețe și pline de strălucire, și după Mihail Sebastian[2)], dramaturgul atât de fin și viu – teatrul românesc înregistrează încă o mare pierdere și tot în culmea vârstei creatoare: Victor Ion Popa, director de scenă, profesor la Academia Regală de Artă Dramatică, autor dramatic, prozator și desenator a murit în puterea vârstei creatoare, răpus de o boală cumplită[3)]. În direcții atât de diferite, el a fost mai presus de orice, un animator și un mare muncitor.

Și ca profesor, și ca regizor, Victor Ion Popa s-a ocupat temeinic de formarea tineretului, ajutând să se realizeze o seamă de tineri actori care s-au impus publicului. I-a învățat cum să joace, cum să citească un text, cum să devie mai fideli și mai devotați meseriei lor. A fost printre puținii profesori de la Conservator care erau pasionați după misiunea pedagogului, dându-și un timp neprețuit pentru formarea artistică a tineretului.

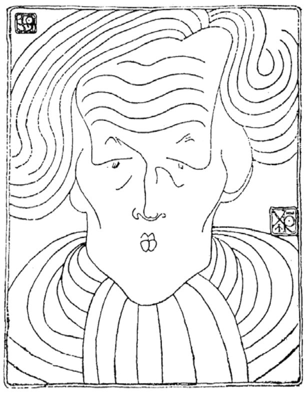

V.I. Popa, *Autoportret*

Ca director de scenă la Teatrul Național din Cernăuți, apoi la Teatrul Maria Ventura, la Teatrul Muncitoresc – aici timp de mai mulți ani – iar în vremea din urmă la Teatrul Național, precum și la unele teatre particulare, Victor Ion Popa a promovat un repertoriu adecvat, a valorificat piese numeroase sau cu haz popular, dar și, recent, *Discipolul Diavolului*[4)] de Shaw sau *Celebrii Cavendish*[5)] de George Kaufman, precum odinioară pusese în scenă piesa stranie a lui Sutton Vane, *Outwards Bound*[6)], reluată apoi la București într-o altă regie[7)]. A venit de la Cernăuți cu un mit, cu mitul animatorului care se ocupă de tineret, care dă atenție cuvenită tuturor elementelor componente ale unui spectacol și care nu lasă nimic la o parte pentru reușita unei instituții. Era preocupat de omogenitatea ansamblului. Regia lui servea textul și pe actori, nefiind, însă, niciodată deosebit de îndrăzneață, dar mai totdeauna justă, corectă, însuflețită. Ca director al Teatrului Muncitoresc[8)], ședea de dimineața până seara în teatru, având grija distribuției, punerii în scenă, ca și a tuturor treburilor mărunte dintr-o instituție. Turneele și spectacolele în fabrici au cunoscut, datorită lui, o dezvoltare și o aplicare care ținea seama de nivelul și nevoile mulțimilor.

A fost, înainte de toate, un misionar pornind de la nevoile imediate, de la ceea ce era imediat posibil, răspândind un idealism de structură semănătoristă, ce se va vedea și în repertoriul ales de el, și în piesa *Mușcata din fereastră*[9)], idealizând viața rurală și tipurile-i sfătoase și candide, sau în romanul *Velerim și Veler Doamne*[10)], în biografia voluminoasă făcută lui Aurel Vlaicu[11)], în piesele într-un act, uneori naive și simpliste, făcute pentru un public ce trebuie de la început format.

Nu și-a uitat niciodată obârșia de țăran moldovean din ținuturile Fălciului și Bârladului[12)], și, la oricâte cunoștințe superioare a ajuns, el a căutat să servească, înainte de toate, formarea culturală a țărănimii și a lucrătorilor și mai puțin publicul rafinat și pretențios al Bucureștilor.

De aceea, el a fost animatorul acelora care încep să facă sau să guste arta, săteni, lucrători, tineri actori – dându-și seama câtă răspundere trebuie să aibă intelectualul și artistul român într-o epocă de trecere de la un primitivism patriarhal la o civilizație muncitorească nouă și complexă, într-o lume din ce în ce mai complexă.

A scris piese cu muncitori și țărani, pentru muncitori și țărani; a dramatizat *Vicleimul*; a făcut propagandă pentru aviație și, în genere, pentru o viață socială mai spornică, mai vie, mai în pas cu vremea, neiubind însă salturile bruște și îndrăznelile de avangardă.

Într-atâtea privințe, lipsa lui se va resimți adânc. Devoțiunea, entuziasmul și puterea lui de muncă vor rămânea pilduitoare.

Cărțile lui, mai cu seamă *Mușcata din fereastră*, vor aminti mai departe sufletul lui luminos, bun, cald, care idealiza pe oameni, oricât a avut uneori să sufere din partea lor. Destinul său, boala care l-a nimicit, a fost încă mai rău decât oamenii, care în general l-au ascultat, l-au urmat în realizările lui viitoare de bine.

Note:

1. Soare Z. Soare murise în seara de 23 august 1944.
2. Vezi nota *Ironicul destin al lui Mihail Sebastian* de Petru Comarnescu.
3. Victor Ion Popa a murit în 30 martie 1946.
4. Premiera cu *Discipolul Diavolului* (27 octombrie) deschisese stagiunea 1945/1946 a Teatrului Nostru.
5. *Celebrii Cavendish* de Edna Ferber și George Kaufman a fost reprezentată tot în toamna anului 1945 și tot la Teatrul Nostru.
6. Reprezentată la Teatrul Național din Iași, sub titlul *Călătoria cea mare*.
7. La Teatrul Nostru a fost regizată de Ion Șahighian, în stagiunea 1943/1944.
8. Victor Ion Popa a fost director al Teatrului Muncă și Voie Bună, de la crearea acestuia în toamna anului 1938, sub egida Ministerului Muncii (ministru era Mihai Ralea).
9. Premiera piesei, scrisă în 1928, a avut loc la 20 septembrie 1930, la Teatrul Național din Chișinău; din distribuție făceau parte Costache Antoniu, N. Burghelea, G. Ștefănescu, Eugenia Hagiac.
10. Publicat în 1930.
11. *Maistorașul Aurel, ucenicul lui Dumnezeu* (1939).
12. Se născuse la 29 iunie 1895, la Bârlad.

* Petru Comarnescu. *Kalokagathon*. Antologie de Dan Grigorescu și Florin Toma, Studiu introductiv și note de Dan Grigorescu și o mărturie de Valeriu Râpeanu. Editura Eminescu, București, 1985, p. 324-326, 617.

** „Revista Fundațiilor Regale". București, XIII, nr. 5, Serie nouă, mai 1946, p. 222-223, secțiunea „Note", semnat P. Com.

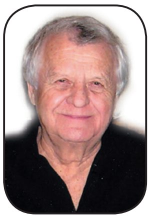

SERGHEI COLOȘENCO

BÂRLADUL ANILOR DE RESTRIȘTE

Prozatorul **Alexandru Raicu** publica în 1989, la Editura Eminescu, volumul de evocări *Descoperirea păsării Sitela*, în 190 de pagini, cu un cuvânt înainte de George Macovescu, din care spicuim: „Autorul a văzut și a observat oameni deosebiți, a trăit lângă ei și memoria lui a conturat profiluri necunoscute bine nici de cei ce le-au fost contemporani, cu atât mai puțin de cei ce nu i-au văzut niciodată.” Acei oameni au fost: Tudor Teodorescu-Braniște*, Al. Sahia, Otilia Cazimir, Leon Negruzzi, Iulian Vesper, Octavian Goga, Hortensia Papadat-Bengescu, Mircea Ștefănescu și George Macovescu.

Redăm un fragment din capitolul „Pe baricadă”.

„Cele ce s-au petrecut ulterior ar putea constitui materia pentru un scenariu de film palpitant. Unul din frații Braniște, inginerul Paul Teodorescu, a făcut rost de un car cu boi, a ridicat deasupra un coviltir de lemn acoperit cu covoare, și într-o dimineață de toamnă rece, au pornit în exod spre Râmnicu Sărat, unde sperau să găsească adăpost la unele rude ale tatălui lor.

Dar pe drum au fost ajunși de o trăsură cu doi cai buni (în care se aflau părinții lui Braniște), trăsură procurată de un văr care trecuse prin Pitești. La Râmnicu Sărat, rudele se pregăteau și ele de plecare. Iar când convoaiele au intrat în Moldova, au fost întâmpinate de crivăț, cu mari furtuni de zăpadă. Orașul Bârlad unde s-au oprit era ticsit de refugiați. Viitorul scriitor fusese repartizat la administrația unui spital instalat într-o veche cazarmă, la doi kilometri de oraș.

La Bârlad, cum avea să-mi relateze, mai târziu, l-a văzut într-o zi, în primăvară, pe bulevardul Parcului, pe Alexandru Vlahuță, care era însoțit de Vasile Voiculescu, O. Carp, George Tutoveanu și Iser. În acest oraș al pribegiei, exista o tipografie unde se tipărea «Comunicatul oficial». Braniște nu mai avea nici ce să poarte ca să poată merge uneori la această tipografie pentru a lua «comunicatul». Uniforma de liceu i se hărtănise. După multe căutări, a găsit la un croitor o stofă ieftină din care a ieșit un costum decent, «cu haină încheiată până sub bărbie». Și-a procurat și o pălărie cu boruri late.

La tipografia lui Lupașcu, de care am amintit, l-a cunoscut pe un bătrân, Toader Ioan, care, având o bibliotecă bogată, i-a pus la dispoziție numeroase cărți de literatură și filozofie. Citea noaptea până târziu, la lumina unei lămpi. Uneori, întrerupea lectura și începea câte o schiță sau nuvelă, lucrând până ce în casă se făcea frig cu totul și mâna îi îngheța pe condei. Se culca apoi pe două valize ce-i țineau loc de pat, dormind câte două-trei ore pe noapte.

La tipografia lui Lupașcu l-a cunoscut și pe Iser, care era mobilizat ca soldat la Cartierul Armatei I-a, unde «ilustra» meniurile meselor ofițerilor superiori! Nu i se găsise o uniformă potrivită staturii lui de uriaș, încât «mânecile tunicii abia îi veneau până ceva mai jos de cot», iar pantalonii abia treceau de genunchi și adesea evadau din strânsoarea moletierelor și ele prea scurte! Din vremea aceea, Iser s-a inspirat pentru expoziția pe care a deschis-o după război, într-o cofetărie mică, unde a expus desene în creion și în tuș reprezentând țărani pribegind pe străzile orașului, copii cu fețele supte de foame și zdrențuiți.

La Bârlad, scriitorul l-a cunoscut, de asemenea, pe Marin Simionescu-Râmniceanu. De la Iser a aflat atunci că acesta nu era altcineva decât autorul dramei „Andrei Braniște” jucată la Teatrul Național în 1915, căreia Tudor Arghezi îi consacrase o cronică elogioasă în Viața Românească. De data aceasta, Râmniceanu îi ceruse lui Braniște să-i mediteze băiatul, pe Dan, și astfel, a devenit prieten cu acest om de cultură care făcuse studii la Berlin și fusese coleg cu Vasile Pârvan și Dimitrie Gusti. Râmniceanu i-a oferit lui Braniște, în acele zile, la Bârlad, interesante detalii din viața lui Caragiale, pentru perioada petrecută la Berlin, între care proiectul pentru continuarea *Scrisorii pierdute*…”

*** Tudor Teodorescu-Braniște** (1899, Pitești – 1969, București), ziarist și scriitor interbelic.

Romancier și nuvelist, cartea sa fundamentală este romanul „Prințul” (Ed. Socec, București, 1944), „fructul unei admirabile intuiții de romancier social», un roman psihologic urmărind un proces de descompunere interioară, cu o progresivă gradare dramatică» (Șerban Cioculescu); „un roman de o categorică substanță umană și de o sensibilitate epică vădit superioară” (Perpessicius). Personajul are ceva din alura prințului Salina din „Ghepardul” lui G. Tomasi di Lampedusa. „Prințul” român este însă mai mult din tagma „Ciocoilor vechi și noi”, un boier scăpătat și dezabuzat, insensibil și cinic.

Student la Drept când s-a declanșat Primul Război Mondial, s-a refugiat în Moldova. La Bârlad îl întâlnește, întâmplător, pe Alexandru Vlahuță, pentru care avea un deosebit respect, dar și structura sufletească și artistică asemănătoare, chiar identică în ce privește „modul vlahuțian de a percepe durerile lumii» (cf. Valeriu Râpeanu). Iată cum descrie Tudor Teodorescu-Braniște prima întâlnire cu idolul său din adolescență:

„Într-o zi, un bârlădean mă anunță că a sosit Vlahuță... Am primit vestea cu emoție. Fiecare generație își are zeii și semizeii ei. La cei 18 ani ai mei de-atunci, Vlahuță era scriitorul cel mai apropiat de sufletul meu. Pentru ceilalți aveam un sentiment de admirație. Pe Vlahuță însă îl admiram și îl iubeam. El ne deschisese drumul către marea poezie a lui Eminescu. El se bucurase de prietenia lui Eminescu și a lui Caragiale. La vremea aceea mi s-a părut un om bătrân, scund de stat și lat în spate, cu căciula înfundată pe urechi, cu gulerul ridicat, cu mustața stufoasă pe oală, sprijinindu-se într-un băț gros, avea înfățișarea unui răzeș moldovenesc din vremea veche” („Scara vieții”, 1976).

GEORGE NEDELEA

(1903 – 1975)

Poetul George Nedelea, cărturarul de la Casa Națională de Cultură „Stroe Belloescu", unde a fost bibliotecar, a activat în cadrul Academiei Bârlădene, a condus Cenaclul literar „Alexandru Vlahuță", s-a numărat printre bârlădenii „pur-sânge":

Pe vechea stradă Epureanu,
Știută din copilărie
Pe unde-a stat și Tutoveanu
Cu-a sa faimoasă-Academie.

Ca secretar al cenaclului, aduna producțiile literare ale tinerilor și le propunea, spre avizare, lui G. Tutoveanu, Ion Manta-Roșie, Hary Zupperman.

Și-l amintește, în rânduri evocatoare, C.D. Zeletin:

„...O vreme l-am întâlnit zilnic pe George Nedelea... Imaginea lui de mărunt scit blond, veșnic posac, moșmondind mereu ceva numai de el știut, imagine severă care mă intimida, ba chiar îmi dădea fiori, am purtat-o în minte, asociind-o cu priveliștile felurite ale biblioreveriei (...) Îl vedeam un împătimit al cărții, tainic și plin de bizareriile coabitării livrești. Aveam să-l revăd tot la Bârlad, peste aproape trei decenii, în toamna anului 1972, la șezătoarea literară prilejuită de împlinirea centenarului nașterii lui G. Tutoveanu (...) Atunci i-am văzut noblețea obosită a ochilor și i-am întâlnit cu adevărat privirea. Mi-a zâmbit pentru întâia oară, dar și pentru ultima dată, deoarece el avea curând să se ducă, iar eu să rămân aici, ca să-i întârzii surâsul ce avea de răscumpărat o copilărie întreagă..." (*„Oameni și vremuri la Casa Națională*, în volumul *Bârladul odinioară și astăzi"*, 1984).

În 1937 a alcătuit, împreună cu G.G.Ursu, *Antologia scriitorilor bârlădeni*, publicată la Bârlad.

S-a remarcat ca rondelist. Din păcate, multe din creațiile sale lirice au rămas în manuscrise.

Singurul lui fiu, Dumitru Nedelea, trăitor la Ploiești, a fost muzeograf, custode al Muzeului Ceasului „Nicolae I. Simache". Academia Bârlădeană i-a tipărit în 2007, la Editura Sfera, volumul 2 al cărții „Pelerinaj printre orologii", o istorie a ceasului. De la Dumitru Nedelea am primit fotografia mormântului părinților săi, George și Maria.

Acum, la 45 de ani de la moartea lui George Nedelea, să ne aducem de poezia sa, *Tăcere*:

Pe marea sufletului meu
De mult corăbii nu mai vin,
Iar portul, altădată plin,
E gol – un templu de fost zeu.

De ce-ai plecat și tu? Ce greu
E gându-acesta, ca un chin!
Pe marea sufletului meu
De mult corăbii nu mai vin.

Zadarnic stau la țărm mereu,
Tăcerea cade grav: Amin!
Unde-mi sunt visele ciorchin –
Să-nalț din ele curcubeu
Pe marea sufletului meu?

Serghei COLOȘENCO

GEORGE NEDELEA

POEZII

RONDEL PENTRU MAMA

Mamă, mamă, de când nu mai ești,
Am uitat să te mai chem în minte
Eu, copilul atât de cuminte
Cum țineai cu el să te fălești.

Parcă ai intrat între povești
Stând mereu acolo-ntre morminte!
Mamă, mamă, de când nu mai ești,
Am uitat să te mai chem în minte.

Unde-s ochii cu priviri cerești?
Unde-s oare mâinile preasfinte
Să le mai sărut ca înainte?
Câte toamne n-au plâns la ferești,
Mamă, mamă, de când nu mai ești!

RONDELUL UNEI CUPE

Lui George Ursu

Din cupa asta nu mai beu!
Câți n-au băut 'naintea mea?
Câți nu și-au înecat în ea
Vr'un dor, vr'un vis, vr'un gând mai greu?

De ce-o privesc fără să vreu
Și-mi vine să o sparg așa!
Din cupa asta nu mai beu!
Câți n-au băut 'naintea mea?

Mâini alții... și așa mereu
Pe rând atâția vor tot bea,
Făr'o se ști, făr'a'ntreba
Cine'ai fost tu, cine-am fost eu...
Din cupa asta nu mai beu!

RONDELUL MEU

În fiecare primăvară
Când văd salcâmul înflorit,
Ca fluturii ce zbor pe-afară
Așa mă simt de-ntinerit...

Și-n sufletu-mi pustiu nasc iar
Ca-n vis, dorințe făr'de sfârșit,
În fiecare primăvară
Când văd salcâmul înflorit.

Ș-acel copil de-odinioară
Îl simt în mine deslușit,
Cu fiecare pas ce-l fac pripit,
Cum crește ca o floare rară
În fiecare primăvară...

RONDEL EPIGRAMATIC

Iubita mea i-o fată de la țară
Cu ochi aprinși ca pulberea de stele,
Cu mers naiv... dar sprinten, de gazele,
Și cu priviri învăluite-n pară...

Nu poartă pălărie... nici mărgele...
Vor spune mulți: „o specie bizară”...
Iubita mea i-o fată de la țară
Cu ochi aprinși ca pulberea de stele.

Nu știe ce-i un „radio”... „flirtul” iară...
De cinematograf și alte cele
N-a auzit decât din cărți de ele,
În schimb iubirea-i doare... te omoară...
Iubita mea i-o fată de la țară!

MARIEI

De când dormi în cimitir
Viața-mi nu-i precum o știi,
Oricât vreau să mă mângâi
De aș sta să o deșir.

Nu mai plâng... dar tare mi-i
Dor chipul să-ți mai admir!
De când dormi în cimitir,
Viața-mi nu-i precum o știi.

Uneori, ca-ntr-un delir,
Parcă te aștept să vii...
Cât de triste și pustii
Se scurg zilele în șir
De când dormi în cimitir!...

TOAMNĂ

Lui Virgil Caraivan

Și plouă... și plouă...
Și vântul vuiește,
Nu-i nimeni pe stradă,
Un zgomot nu crește...

Și ploaia lovește
Leneș în geamuri,
Și frunze de ceară
Cad trist de pe ramuri.

Cad trist de pe ramuri
Cad frunze... și mor
Și nimeni n-ascultă
La plânsetul lor...

Doar vântul le-azvârle
Pe drumuri murdare,
Și râde de ele
Cât poate de tare...

PLIMBARE

Plăcută zi astăzi, e vară.
Înoată orașul în soare.
Pe strada Karl Marx, o splendoare,
Să mă tot plimb până în seară…

De-o parte de-alta, mândre blocuri
Privesc la mine prietenește,
Și mii de flori, că simți cum crește
Frumosul pe aceste locuri!

E vechea stradă Epureanu,
O știu doar din copilărie;
Pe-aici a stat și Tutoveanu
Cu-a sa faimoasă Academie.

Și câți poeți fără de plete
Pe-aici țesut-au vise, doruri,
Și au sorbit cu-aceeași sete
A tinereții dragi fioruri?...

Unde-or fi serile acele
Când și-eu porneam spre Academie
În buzunar aveam rondele
Și-n suflet vrajă, voioșie.

Revăd pe mama Zoe… Iacă,
Mă-ntâmpină ca înainte
Cu zâmbet cald, blânde cuvinte
Cum numai ea știa s-o facă!...

Eh, amintiri, de ce vă place
Să-mi dați târcoale nechemate?
Știți bine, vă iubesc pe toate.
Acuma însă dați-mi pace!

Bătrânule, haide mai bine
Saltă-ți picioarele mai tare
Și-mbată-te de acest soare
Căci nu se știe ce faci mâine.
Trecutul lasă-l… nu mai vine!...

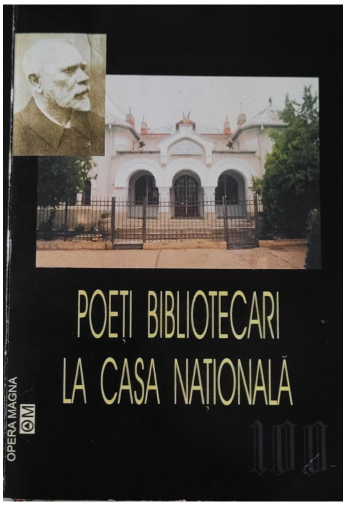

CÂNTEC DE PRIMĂVARĂ

Bine-ați venit, iubiți cocori,
Bine-ați venit în țară,
Pe-aripa voastră ați adus
Senin și primăvară.

Și glasuri de privighetori
În codri și prin luncă,
Și-n suflete acelaș dor
De viață și de muncă…

Și flori în crâng și flori pe plai,
Fior și bucurie,
În calea voastră totu-acum
Tresaltă și învie…

PESIMISM

…Și câte frunze nu se-aștern
În seri de toamnă pe cărări
Și câte suflete nu mor
De nostalgia altor zări…

Și câte cântece nu pier,
Și câte ramuri nu se frâng,
Și câte inimi nu se chem
În triste aiurări… și plâng…

EPIGRAME

Poetului G. Tutoveanu

...*Doctorul B. Oxinoit, a tradus în rusește întregul volum „Tinerețăˮ al poetului G. Tutoveanu***...**

Oricât te-aș admira, maestre,
Zadarnic e s-o cred c-așa-i!...
Cum să-ți traducă *tinerețea*
Când… singur spui că n-o mai ai?

*

Iartă-mă, poete, dacă
Nu-s nici astăzi dumirit:
Tinerețǎ… și tradusă…
Asta n-am mai auzit.

*

Mă gândesc la ruși, sărmanii!
Soarta s-a-ntrecut cu gluma,
Dup-atâtea revoluții…
Tinerețа ta… Acuma!...

ATUNCI...

Când veni-va ora-aceea
Ce m-așteaptă-n zări pitită,
Atunci, viața, obosită
Își va stinge-ncet scânteia.

Din tot, poezia doară
Va rămâne neclintită,
Poezia în care palpită
A măreției comoară!

(Din volumul *Poeți bibliotecari la Casa Națională. Antologie de Mihai Luca*, Editura Opera Magna, Iași, 2006)

ELENA POPOIU

POVESTEA UNEI CĂRȚI DE ONOARE

2 decembrie 1983. București, Casa de Cultură „Mihai Eminescu”.

Într-una din iernile cu Crăciunuri triste ale anilor ’80, o seară literară sub genericul *G. TUTOVEANU și ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ*! Gazdă: Florin Petrescu, directorul Casei de Cultură. În fruntea organizatorilor: infatigabilul Romulus Boteanu – căruia îi datorăm monumentalele miscelanee în trei volume, *Bîrladul odinioară și astăzi* – și inimoasa Didița Antonescu.

Participanții erau toți legați de spiritul Bârladului, ca prinși într-un jurământ, nescris dar neștirbit de vreme și vremuri. Cei care nu au putut onora invitația în chiar ziua anunțată (buletinul meteo anunțase pentru acea zi viscol și uragan) și-au lăsat ulterior mărturiile: ultima dintre ele poartă data de 16 noiembrie 1990!

Legământului de credință al împătimiților de Bârlad și de Academia lui, născută în zi de mai, i-a fost dat să rămână înscris într-un prinos cronicăresc numit CARTE DE ONOARE: un volum admirabil legat, cu vișinii coperți cartonate, format 35/25,5 cm.

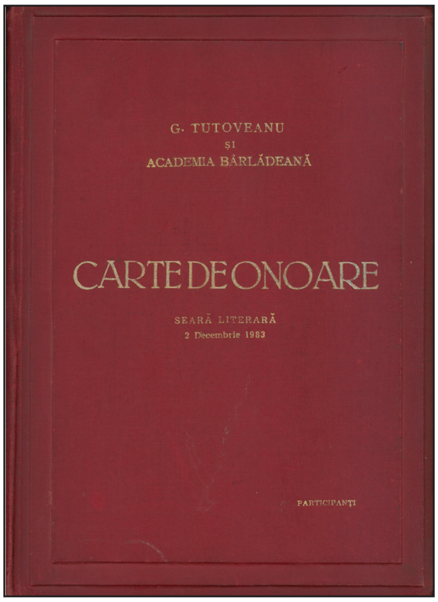

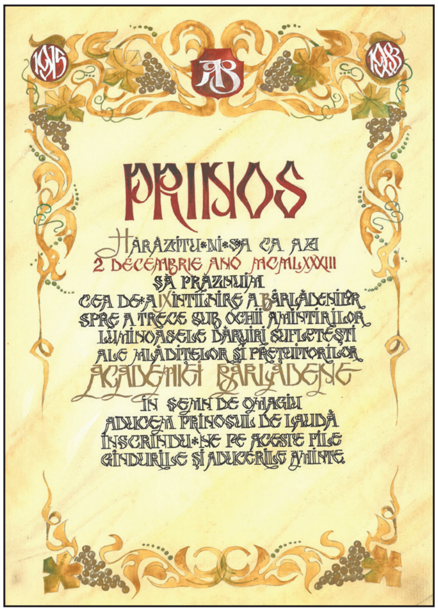

Cartea se deschide cu două file albe, urmate de o foaie velină transparentă, ca de album fotografic, anunțând parcă marea surpriză: o pagină de anluminură medievală, în tonuri dulci, cu ancadrament măiestrit, simbolizând darurile gliei. În colțurile de sus, în cifre și litere stilizate, anii 1915, respectiv 1983, iar în mijloc, sigla Academiei Bârlădene. Peste încă o filă, începe șirul celor 73 de înscrisuri, prețioase mărturii, amintiri în proză și versuri, cele mai multe datate și semnate (17, din păcate, indescifrabile): 52 de pagini care conțin semnături cunoscute nu doar bârlădenilor, începând, semnificativ, cu președintele nostru de onoare, profesorul universitar, medicul și scriitorul C.D. ZELETIN, continuatorul fervent al spiritului Academiei Bârlădene în Bucureștii anilor de cvasi clandestinitate.

Urmează, într-o succesiune neimpusă de nimeni: (?) Ciortoloman, Vasile Damaschin, prof. dr. ing. Corneliu Antonovici, prof. Sorina Georgescu, prof. Corneliu Filipescu, farm. Geta Ionescu Ciortoloman, av. Victor Anagnoste, prof. univ. Ion D. Vicol, George Damaschin, Ion Larian Postolache, ing. Dumitru Ticu Ciortoloman, Didița Antonescu, Mioara Zamfirescu, ing. V. Fântânaru (?), Elsa Stancu, Ecaterina Antonovici, St. A. Cosma, D. F. Munteanu, (E?) Chiper, Ștefania Pavelescu, G. Nestor, Paul Vecsler, Fl. Petrescu, (E.) Stoica, prof. Hilda Gheorghiu, fam. Gulea (cu Aurora, *pur bârlădeancă*), Sandu Ștefănescu, Cristina Borș (Dimitriu), înv. I. Iordăchescu Giurgea, ing. I. Istrati, înv. Teodor Basoc, ing. Ionel I. Palade, Mihai Neacșu, dr. Dimitrie N. Gheorghiu, prof. dr. ing. Gheorghe Pricop, av. Șișcă, (?) Hotnog, dr. biol. Cornelia Bota, Aglaia Ciortoloman Stoicescu, conf. dr. ing. N. Bichir, ing. Octavian Laurențiu Chicoș, prof. dr. doc. Henriette Ciortoloman, I. Manta-Roșie, prof. Ant. Manta-Roșie, matematician Veronica Moroșanu, dr. Gigi Patti(?) Subțirelu, scriitor Ion Hobana, prof. Mariana Tașcă, ing. Victor Balan, N. Dragomir, M. V. Drăgoi-Fierbințeanu, pr. D.V. Dumbravă, col. aviație Petre Mastacan, ing. Mircea Motaș, col. Constantin Zahei, Șerban Altangiu…

Itinerarul cărții născute în București, până la locul ei de destinație – sediul actual al Academiei Bârlădene din str. Republicii nr. 235 –, are aparențe neverosimile și ține aproape de miracol. A început pentru noi într-o zi din această toamnă, cu un telefon : un domn care s-a prezentat Ștefan Mișcu, bucureștean aflat pentru câteva zile în Bârlad, ne anunța că este în posesia unei cărți de interes pentru Academia Bârlădeană. Ne-o propunea la modul dezinteresat. Ne-am dat întâlnire la sediul nostru, unde lucram pentru numărul din septembrie al revistei, și pur și simplu ne-a oferit volumul.

Admirabilă generozitatea tânărului bucureștean, care, parcă neîntâmplător, are rădăcini bârlădene: născut la București în anul 1978, Ștefan Adrian Mișcu, economist de formație, lucrează în Televiziunea Română ca regizor de studio. A copilărit în comuna Banca și în Bârlad. Tatăl său, Adrian Mișcu, a fost actor la Teatrul „V. I. Popa,” și, ulterior, a lucrat în televiziune, iar mama a fost balerină.

Cum a intrat în posesia cărții ?

Cu puțin timp în urmă, ne-a relatat, într-o zi luminoasă de vară târzie, plimbându-se prin Grădina japoneză din Parcul Herăstrău și ispitit de moliciunea covorului, s-a întins pe iarba moale. Privirea i-a fost brusc atrasă de o pată roșie pierdută în marea verde: era coperta unei cărți. I-a sărit în ochi numele înscris pe carte: Academia Bârlădeană. A răsfoit-o, a recunoscut câteva nume, s-a întrebat ce era de făcut, dar șovăirea nu a durat mult. A căutat pe internet, ne-a găsit site-ul și datele de contact. A profitat de prima ocazie de a se întoarce în orașul copilăriei.

A cunoscut Academia Bârlădeană la ea acasă.

Și ne-a făcut darul…

Îi mulțumim !

Selectăm pentru cititorii noştri câteva din mărturiile cuprinse în această Carte de Onoare *sui-generis*.

C.D. ZELETIN :

„Amintirea maestrului G. Tutoveanu îmi este cu deosebire scumpă. Ea este hărăzită să dăinuie, fiindcă inima lui era iubire pentru tot ce este spiritualitate, spiritualitate bîrlădeană mai ales… *Academia Bîrlădeană* este floarea iubirii sale şi va dăinui, şi ea, atîta vreme cît vor exista, din partea cui se cuvine, interes şi dragoste pentru valorile tinere.”

3 decembrie 1983

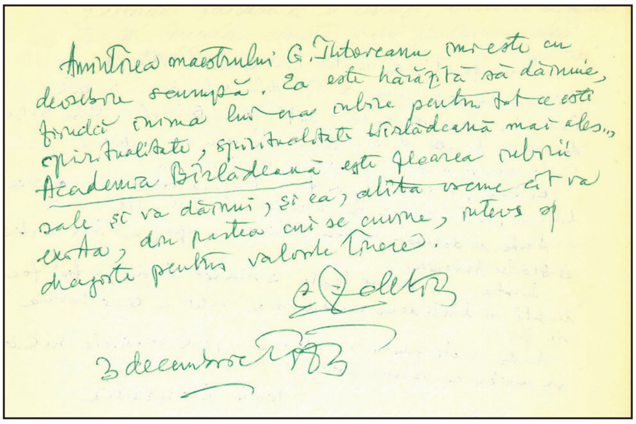
Amintirea maestrului G. Tutoveanu îmi este cu
deosebire scumpă. Ea este hărăzită să dăinuie,
fiindcă inima lui era iubire pentru tot ce este
spiritualitate, spiritualitate bîrlădeană mai ales...
Academia Bîrlădeană este floarea iubirii
sale şi va dăinui, şi ea, atîta vreme cît va
exista, din partea cui se cuvine, interes şi
dragoste pentru valorile tinere.

3 decembrie 1983

GEORGE DAMASCHIN :

„Este meritul lui Roro Boteanu că şi de data aceasta ne-a strîns în jurul lui.

Este meritul lui Roro Boteanu că numai noi, bîrlădenii, ne-am adunat de-atâtea ori în frumoase şi plăcute reuniuni.

Este meritul lui Roro Boteanu că au văzut lumina tiparului două volume compacte de cîte 900 pagini, în care se păstrează pentru generaţiile viitoare viaţa Bîrladului, aşa cum era în tinereţea noastră între cele două războaie – precum şi viaţa *noului* Bîrlad de acum.

Şi să sperăm că Roro Boteanu va mai face multe reuniuni şi va mai tipări multe volume despre oraşul nostru iubit.

Şi cînd nu va mai fi nici Roro Boteanu, nimeni nu-i va mai continua opera.

De aceea îi dorim viaţă lungă şi putere de muncă.”

VASILE DAMASCHIN :

„S-au făcut mai multe comemorări la Bîrlad, în legătură cu împlinirea a 175 [de ani] de la înfiinţarea Liceului Codreanu, s-a sărbătorit înfiinţarea Bibliotecii Stroe Belloescu, dar nu se făcuse de-a lungul anilor ceva mai important pentru G. Tutoveanu şi pentru Academia Bîrlădeană.

Ei bine, s-a reuşit, în foarte frumoase condiţiuni, o seară literară, cu bîrlădenii din Bucureşti, la 2 dec. 1983.

Aceasta se datoreşte lui Roro Boteanu, cu sprijinul bun şi atent al Didiţei Antonescu.

Serata, care trebuie făcută cu răsunet istoric, a fost foarte reuşită şi bîrlădenii prezenţi s-au simţit în ceea ce trebuiau să fie.

Această serată pentru G. Tutoveanu şi pentru Academia Bîrlădeană va rămîne cu valoare istorică.”

CORNELIU FILIPESCU :

„Din scurgerea nesfîrşită a clipelor, poate cele mai memorabile momente sunt acelea care se constituie în mărturii ale vibraţiilor sufleteşti prilejuite de întâlniri şi reîntâlniri. Reîntîlnirea bârlădenilor aici, la Bucureşti, este o mărturie splendidă a bogăţiei sufleteşti a celor care păstrează în memorie şi în suflet Bârladul şi pe oamenii lui de ieri şi de astăzi. Mă alătur cu toată dragostea sufletelor nobile zămislite de Bârlad şi doresc tuturor tinereţe fără bătrîneţe !”

Av. ŞIŞCĂ :

„Poetul G. Tutoveanu, bârlădean, a fost flacăra vie care a însufleţit spiritele tineretului bârlădean în perioada 1916–1924 şi care, împreună cu opera profesorului Stroe Belloescu (Biblioteca, n. n.), au constituit cele două coloane de susţinere şi edificare culturală în atmosfera Academiei Bârlădene. Resimt şi acum fiorii acelor zile ale anilor 1916 – 1918, când am întâlnit acolo pe Vlahuţă, pe Dr. Voiculescu şi alţii. Nu era o Casă, era un sanctuar şi o Catedrală. Trebuie să se facă acolo o Casă memorială.”

22 Ianuarie 1984

ION HOBANA :

„Cel mai potrivit mod de a omagia memoria celui care a fost Poetul G. Tutoveanu mi se pare a fi, în ceea ce mă priveşte, transcrierea versurilor pe care i le-am închinat la împlinirea a 75 de ani :

„Maestre, tinereţea-şi pleacă visul
În faţa visului de tinereţe
Pe care de atîtea ori, cu scrisul,
L-ai făurit în ani de bătrîneţe.

Şi pentru stropii harnici de <u>Argint</u>
Pe care i-ai cîntat în vii cuplete,
Ea îţi trimite vorbe ce nu mint
Într-un şirag <u>Albastru</u> de <u>Sonete</u>.

Iar gîndul tineresc să-ţi încunune,
Ca într-un basm de-o rară frumuseţe,
Un soare ce în veci nu mai apune,
O tinereţe fără bătrîneţe.”

22 noiembrie 1947

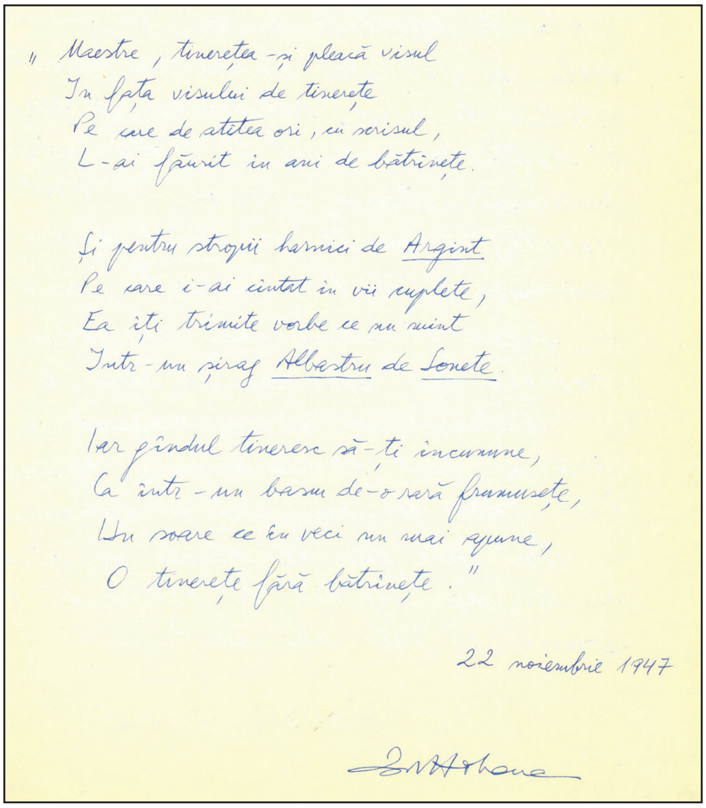
„Maestre, tinereţea-şi pleacă visul
În faţa visului de tinereţe
Pe care de atîtea ori, cu scrisul,
L-ai făurit în ani de bătrîneţe.

Şi pentru stropii harnici de <u>Argint</u>
Pe care i-ai cîntat în vii cuplete,
Ea îţi trimite vorbe ce nu mint
Într-un şirag <u>Albastru</u> de <u>Sonete</u>.

Iar gîndul tineresc să-ţi încunune,
Ca într-un basm de-o rară frumuseţe,
Un soare ce în veci nu mai apune,
O tinereţe fără bătrîneţe.”

22 noiembrie 1947

ZÂNA TĂMĂȘANU

PETRE ISPIRESCU SAU UTOPIA NEMURIRII

Dorința de a învăța m-a dominat.
Petre Ispirescu

Petre Ispirescu, tipograful care a cucerit lumea literară cu basmele sale, aceste „nestemate ale poporului român", a avut o viață săracă în evenimente, dar care arată în chip elocvent cum izbutește un om însuflețit de credință vie și puternică într-un ideal să-și îndeplinească misiunea până la capăt, indiferent de greutățile ivite pe parcurs.

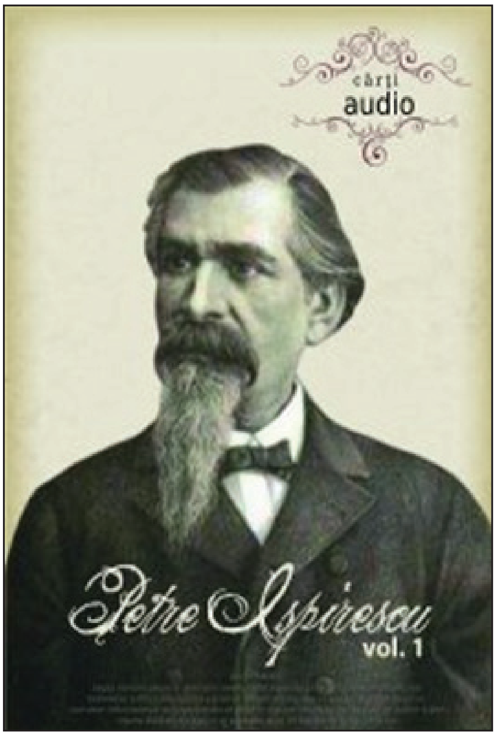

Născut în 1830, la București, într-o familie modestă, muncind din greu de la o vârstă fragedă, devine, la vârsta de doar l4 ani, lucrător în Tipografia lui Carcalachi și, până la sfârșitul vieții, nu-și va mai schimba meseria.

Culegător de litere de plumb dar și de povești populare, scriitorul de la **a cărui naștere se împlinesc 190 de ani**, stăruie în literatură ca reper de forță creatoare țâșnită din dragoste pentru folclor. Autodidact, modest, cu o moralitate zidită pe temelia scrierilor bisericești, tată a zece copii, Petre Ispirescu rămâne model de râvnă în toate, cu deosebire în tipărirea de cărți, ridicată la rang de artă.

A lucrat în mai multe tipografii/ imprimerii, ajungând în timpul Unirii în fruntea Tipografiei Naționale, iar în 1864, la solicitarea lui Ion Ghica, prim-ministru la acea vreme, și a lui Scarlat Walter, devine director al Imprimeriei Statului, ulterior Tipografia Academiei Române.

Datorită calităților sale sufletești, dar și a meseriei care îl punea în situația de a-i cunoaște pe oamenii de litere ai timpului, a avut relații strânse cu multe personalități, între care Alexandru Odobescu, B.P. Hasdeu, Vasile Alecsandri, Gr. Tocilescu, Nicolae Filimon, D. Bolintineanu, B. Ștefănescu Delavrancea, Ion Ghica, Alexandru Vlahuță, Ion Bianu, I. Ionescu de la Brad, Lazăr Șăineanu. Unii dintre aceștia l-au încurajat să-și publice creațiile, alții i le-au prefațat, toți având numai cuvinte de laudă despre el. Povestitorul n-a făcut caz de aceste relații pentru satisfacerea vanității sale, dar se simțea mândru și își dădea seama că vorbele de laudă ale iluștrilor săi prieteni însemnau o răsplată binemeritată a muncii sale și un îndemn de a continua cele începute cu același entuziasm și aceeași pasiune.

Astfel, în 1862, la 32 de ani, începe să publice în *Țăranul român*, îndemnat de I. Ionescu de la Brad dar mai ales de N. Filimon, primul său basm cules din mahalalele bucureștene, anume „Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte", semnat timid *P. I.* Va publica apoi: „Prâslea cel voinic și merele de aur", „Balaurul cu șapte capete", „Fata de împărat și pescarul" și „Fiul vânătorului".

Peste zece ani, la îndemnul lui V. Alecsandri, va publica 37 de basme în culegerea „Legendele sau basmele românilor", prima de acest fel din Țara Românească. Bardul de la Mircești, care-i va prefața volumul, scria în 1862: „Îmi pare că mă aflu în față cu o comoară pe care aș fi pierdut-o de mult și am regăsit-o într-o zi cu noroc… Recunoștința noastră îți este câștigată pentru totdeauna. Prețiosul dumitale volum trebuie să se afle în fiecare casă, căci în el generațiile noi vor învăța a cunoaște valoarea inteligenței și a naturii poporului român." Mai multe reviste literare de prestigiu îi deschid paginile spre a-i primi creațiile; printre acestea: „Convorbiri literare", „Familia", „Revista literară", „Tribuna", „Dorobanțul", „Columna literară" ș.a. Unii dintre scriitorii epocii, precum Lazăr Șăineanu, B. Șt. Delavrancea, A. Vlahuță, se inspiră din poveștile lui Ispirescu dând mai multă culoare propriilor scrieri. În această perioadă îi cunoaște pe Mihai Eminescu și Ion Slavici, și ei creatori de basme.

A debutat editorial cu „Legendele sau basmele românilor. Ghicitori și proverburi",1872, ediția a doua, prefață de V. Alecsandri, urmate de „Snoave sau povești populare", I, II, 1873 – 1874, „Din poveștile unchiașului sfătos", 1873, prefață de Al. Odobescu, „Pilde și Ghicitori (peste 200 de ghicitori și zicători)" sau „Proverburi românești" (cu peste 3000 de proverbe), prefață de B. P. Hasdeu, apoi „Jucării și jocuri de copii", 1885, „Povești morale", 1886.

Îl preocupă și istoria neamului românesc. Avea în plan publicarea, în șapte volume Charpentier, a evocărilor: „Isprăvile și viața lui Mihai Viteazul" (1877), „Istoria lui Ștefan cel mare și Bun", „Povești despre Vlad Vodă Țepeș".

Citește mult, studiază folclorul și științele naturale, face traduceri din franceză și publică articole în care compară folclorul românesc cu cel francez, lucrează la o antologie de texte românești vechi și rare, care urma să fie publicată la Viena…

Dar soarta îi pregătise altceva. În 21 iunie 1883, la 53 de ani, își face testamentul, menționând printre altele: „…nicio ceremonie și cheltuială zadarnică la înmormântarea mea… nu voi invitațiuni… câțiva care vor fi ținut la mine vor veni neinvitați. Tot ce ar trebui să se cheltuiască să se păstreze pentru copilașii mei care rămân necăpătuiți" (ultimul având doi ani și jumătate – n.n.). Aceeași grijă o manifestă și pentru celălalt „copil" al său, Tipografia. „Sfătuiesc pe urmașii mei

să continue căutarea (păstrarea, n. n.) ei și să se silească a o aduce în stare înfloritoare… Rog pe domnii Al. Odobescu, Petre Aurelian, dr. Brândză și Gr. Tocilescu să aibă grijă de copilașii mei minori (7 la număr, n.n.) și să-i proteagă”…

A continuat să lucreze până la epuizare și în următorii ani. Iată ce notează Al. Odobescu: „Seara târziu, când se întorcea acasă de la atelierul său tipografic, după cina în sânul numeroasei sale familii și după ce toți se linișteau în juru-i, el se deștepta și pe la miezul nopții, la lumina lămpii, scria trei-patru ceasuri de-a rândul… Așa s-a întâmplat și în noaptea de 20 spre 21 noiembrie 1887, când, dimineața la 7 ore, cade răpus de o subită congestiune cerebrală.” Avea doar 57 de ani. În cuvântul rostit la ședința Academiei Române, Al. Odobescu a asigurat că tot ce s-a cerut în Testamentul lui Petre Ispirescu va fi îndeplinit de cei patru desemnați și a propus Academiei să ceară Guvernului și alte înlesniri pentru familia scriitorului dispărut.

Povestitor de excepțional talent mai mult decât folclorist, Petre Ispirescu are în literatura noastră rolul Fraților Grimm, al lui Hans Christian Andersen sau al lui Charles Perrault. În presa literară germană apar articole elogioase despre el, câteva din basmele sale sunt traduse în limba germană de Mite Kremnitz, iar la Praga și Viena erau popularizate de reputatul profesor de limbi romanice, filoromân declarat, Jan Urban Jarnik. În limba franceză le traduce eruditul profesor Emmanuel Picot, care le și preda la Paris studenților săi. Este apreciat de filologul și medievistul Gaston Paris. Literații străini sunt interesați să-l cunoască personal, după ce-i cunosc opera; îl cred profesor universitar și rămân uimiți când îl au în fața lor pe autorul basmelor în persoana modestului tipograf care, la doar 35 de ani, era deja albit, la 45 gârbovit, iar la 50 avea alura unui moșneguț blând, cu fața de ceară, cu barba și sprâncenele albe.

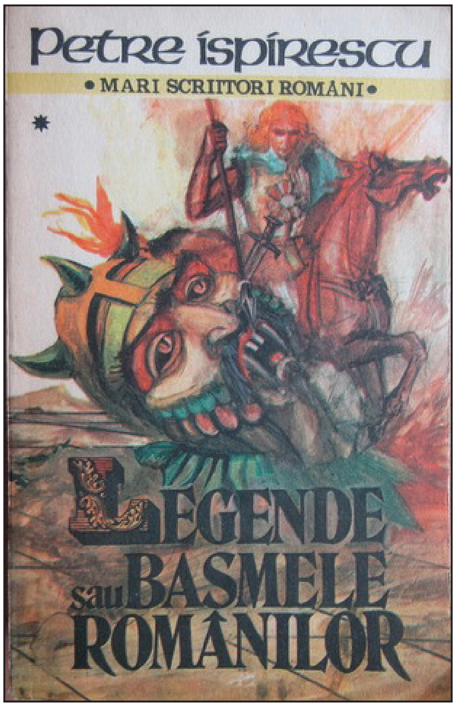

Aplecându-se asupra operei lui Petre Ispirescu, Iorgu Iordan constată că mulți literați îl situează alături de Ion Creangă. Într-un studiu despre basm publicat în „Revista nouă”, enumerând colecțiile de povești populare românești, B.P. Hasdeu afirmă: „În fruntea tuturora, ca adevărați maeștri – Petre Ispirescu și Ion Creangă.” Punctul de plecare al acestei alăturări îl constituie faptul că amândoi sunt autori de basme, snoave și alte producții și amândoi au povestit cu mijloace proprii. Există însă o mare deosebire: Creangă inventează adeseori întâmplări de tot felul, cărora le dă un aer atât de popular încât e imposibil să le distingi de celelalte; pe când, la Petre Ispirescu se găsesc așa cum le-a cules el. Stilul lui Creangă este artistic în cel mai înalt grad, al lui Ispirescu numai corect și îngrijit, familiar și sobru.

Petre Ispirescu poate fi pus, de asemenea, alături de Anton Pann – dintre înaintași, și de Tudor Pamfile – dintre urmași. Se apropie de ei prin spusele lui Pann „De la lume adunate și iarăși la lume date”, dar povestește cu mijloace proprii. Dovedește în limbaj, spre deosebire de predecesorul său, o delicatețe și o discreție demne de clasa boierilor veritabili și a țăranilor neinfluențați de falsa civilizație. De Tudor Pamfile, care n-a scris povești, îl apropie interesul pentru obiceiurile, datinile, credințele în toate domeniile vieții populare, lucru dovedit de scrierile sale, „Ghicitori,” Jucării și jocuri de copii, Pomul Crăciunului”. Multe din creațiile sale au caracter didactic, moralizator (întâlnit și la alți autori). Se simte că îndemnul de a repovesti a urmărit nu numai plăcerea pur estetică, ci și gândul că miile de cititori modești, copleșiți de greutățile vieții, nu pot cunoaște pe cale orală lumea aceea fantastică atât de atrăgătoare și au nevoie de un balsam tămăduitor al suferințelor morale.

De multe ori, în desfășurarea acțiunii unor basme, eroul sau eroii principali întâmpină un lanț de interdicții care sunt necesare pentru a sublinia calitățile fizice sau morale ale celor care se încumetă să depășească situațiile limită. Unii dintre ei merg mai departe și caută nemurirea, ca în: „Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte”, „Floarea florilor”. Motivul apare și în literatura altor popoare: „Călătoria lui Bran” „Călătoria lui Tebal în țara celor ce trăiesc” (literatura celtică); „Ghilgameș și țara celor vii” (literatura sumeriană); „Trebuie să mori” (literatura corsicană); „Fiul de rege care dorea nemurirea” (literatura maghiară). Acești eroi căutători ai nemuririi din narațiunile populare denumite „utopii ale nemuririi ”(cf. Aura Matei Săvulescu) sunt socotiți rebeli. Ei poartă, de cele mai multe ori, masca anonimatului, dar sunt cei care caută căi de salvare de neantul ce-i așteaptă pe muritori după dispariția fizică.

Făcând translația către Petre Ispirescu, credem că a reușit prin basmele sale să rămână prezent în conștiința neamului și după dispariția sa. Spunea, pe drept cuvânt, Delavrancea: „Ispirescu a scris mult și bine, dar opera sa neperitoare este „Basmele românilor”. Când citești acest volum și-l recitești, și iar îl citești, ți se pare că asculți un popor întreg. Ispirescu n-are dialecte, nici loc…ale acestui aur curat al neamului nostru.”

Bibliografie:

Mircea Anghelescu, *Introducere în opera lui Petre Ispirescu*, Editura Minerva, București, 1987.

Mircea Anghelescu s.a., *Dicționar cronologic. Literatura română*, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1979.

Ovidiu Bârlea, *Istoria folcloristicii românești*, Editura enciclopedică română, București, 1974.

B. Ștefănescu Delavrancea, *Opere*, 1969.

Petre Ispirescu, *Legendele sau basmele românilor*, vol. 1, București, Cartea Românească, 1983, ediție îngrijită de Aristița Avramescu, prefață de Iorgu Iordan.

Petre Ispirescu, *Pasărea măiastră*, Editura Eminescu, 1974, prefață de Ion Roman.

Alexandru Odobescu, *Petre Ispirescu*, Cuvântare în ședința Academiei Române, 1887.

Aurel Sasu, *Dicționar biografic al literaturii române (A–L)*, Pitești, Editura Paralela 45, 2006.

Aura Matei Săvulescu, *Utopia nemuririi*, Editura Minerva, București, 1984.

Elena Gabriela Zamora, *Petre Ispirescu, tipograful care a cucerit lumea literară cu basmele sale,* in *Lumina*, 22 mai 2020.

UN POEM DE...

VALERIU STANCU

ORBIRE

Prietenului Adi Cristi

Iisus Hristos n-a purtat niciodată ochelari
Ca să-și ferească
Privirea
De neant,
Ca să-și apere ochii
De nisipurile pustiului ;
N-a purtat niciodată ochelari
Și nu m-a văzut
Când i-am făcut semn
Că vreau să-l urmez;
Să-l urmez în oglinzile somnului
Smerit și uluit și mântuit
Ca unul din ucenicii săi.

În casa mea, Iisus Hristos n-a intrat niciodată
Ca să-mi ceară găzduire
Pentru o noapte măcar ;
N-a intrat niciodată
Să-l ospătez
Și să-i întind cupa
Din care să-și bea răstignirea până la fund.

Iisus Hristos n-a purtat niciodată ochelari
Poate ar fi văzut,
– Dacă ar fi purtat –
Casa mea cu ziduri de închisoare,
Strada poeților
Săracă, pustie, necunoscută...
Strada poeților
Cu mărăcini înspinați
Din coroana sa ;
Strada poeților
Cu salcâmi înfloriți chiar și iarna ;
Ar fi putut să vadă
(de ar fi purtat ochelari)
Câinii prietenului meu
Cu care stau la sfat
Pe terasa veșniciei
În fiece zi
Și mai ales în fiece noapte
Mi-ar fi văzut gândurile
Noptatice, pătimașe, pustiitoare.
Dar Iisus Hristos n-a purtat niciodată ochelari
N-a știut, sărmanul,
Că vederea slăbește cu vremea,
Așa cum iubirea slăbește cu vremea,
Așa cum credința slăbește cu vremea.

Iisus Hristos nu m-a văzut niciodată,
Iar eu nu am putut să-l iau niciodată de mână
Și să-i spun :
„Urmează-mă, Doamne, în împărăția mea !”

Cărți donate Academiei Bârlădene de P.S. IGNATIE, Episcop al Hușilor

„...E așa de târziu, că nu mai am când să mor.”

IN MEMORIAM STERE BUCOVALĂ

S-a întors în lumea umbrelor un poet...

Tulcean de origine, trăitor în Brăila, biografia literară a lui Stere Bucovală l-a impus în spațiul românesc actual cu mai multe volume, din care amintim: *Sonoritatea cuvântului (2009), După-amiezile unui pian (2009), Oglinda secată (2009), Vocile diminețilar viitoare (2011), Orizontul din cușcă (2017*).

Și, profetic parcă, *Întoarcerea la umbre* (2020).

A fost directorul și sufletul Festivalului Internațional EUROPOESIA, înființat în 2016.

Ne-a plecat un prieten, un poet adevărat !

Surorile, frații

E așa de târziu, că nu mai am când să strig.
Iubito, suntem legați de stâlpul furtunii.
Capete când mai lungi, când mai scurte de frig
La gleznă ne taie, la încheieturile mâinii.

E așa de târziu, că nu mai am când să plec.
Iubito, în patul mării noi încă nu am urcat
Dă-mi ultima gură de aer înainte de-înec
Înainte ca marea să-mi pună coroana de împărat.

E așa de târziu, că nu mai am când s-ajung
Te-am văzut vreodată sau poate mi s-a părut
Iubito, măcar dă-mi lacrima ta, dă-mi-o s-o plâng,
Vom vedea dacă pe toți la fel de mult i-a durut.

Palmele tale sunt desfăcute ca petalele unui crin.
Curge pământul sub noi, curge ca un izvor
Pământul de sub gluga albastră de pelerin.
Iubito, e așa de târziu, că nu mai am când să mor.

(*Orizontul din cușcă*, 2017)

Mai întâi de toate

Unde să căutăm, mai întâi de toate,
Umbra bătută în cuie?
Steaua-i întreagă, iar mâine-i pe jumătate
Pe rând, ar putea să ne mântuie.

Unde să căutăm, spune-mi pe unde
Umbra întinsă pe cruce?
Fierul bătut și acum îl pătrunde,
Precum fulgerul când străluce.

Să căutăm, dar mai ales pentru cine
Umbra pe cer se arată?
Pământu-i un turn ce dă încet să se-ncline
Pe partea-i împovărată.

Să căutăm unde n-am căutat
Nu e târziu, Omul așteaptă
Pentru fiecare o umbră a înviat
Și nu știe încotro ea ne poartă.

(*Întoarcerea la umbre*, 2020)

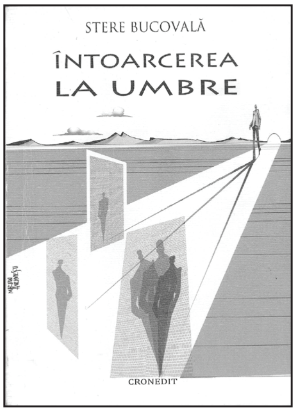

Drept la fântână

Într-o noapte-au sărit gardul
Trei salcâmi, cu ei și-un plop;
Au sărit precum ghepardul:
În picioare. Uite-i, hop!

Și s-au dus drept la fântână,
De-au băut trei zile-n șir...
Soarele purtase-n mână
Umbra lor precum un fir.

Aș fi vrut să stăm de vorbă,
Dar ei, tot cum au venit,
Gardul l-au sărit în trombă
Duși sub ceruri s-au pitit.

N-a fost zi de-atunci încoace
Să nu las poarta deschisă
Pentru pomi sau dobitoace,
Dar fântâna-i deja stinsă...

(*Întoarcerea la umbre*, 2020)

Îngerul împăiat

Acum mă întorc cu greu către casă
Pe drum, inima pâlpâie ca un felinar
Gâtul lebedei în palmele mele se lasă
Încovoiat ca peste apele de cleștar

Ajuns în fața porții mă rușinez
Prin gaura cheii pășesc în picioare
Ajută-mă, Doamne, încă o dată mă furișez
Abia coborât din Carul cel Mare.

Intrat în hol, lucrurile se așază la loc
În pat, valurile curg înspre Marea Moartă
Pe un perete, luna de singurătate ia foc
Fereastra este sicriul în care va fi îngropată.

Femeia pe umăr m-a mângâiat
– *Ești cumva obosit sau ți-e foame, bărbate*?
Pe umărul ei îngerul rămâne ca împăiat
Din aripi numai pe ea o văd că mai bate.

(*Întoarcerea la umbre*, 2020)

ADRIAN VOICA

DEMOLAREA CATEDRALEI

CATEDRALA

Zidurile *Catedralei*
Au miezul lor profund
Doar vocale muzicale
Temperate cu iubirea lor
Fraternă
De consoane luminoase.

Zidurile vag se unduiesc
Şi fragmente de cuvinte
Ies din negura uitării
Doritoare de întreg.

Îi priveşte Sfântul Abur
Ce plutește-atât de-aproape.

Pelerinii stau afară,
Fiecare-având în braţe
Steaua hărăzită lui,
Stinsă de curând
Sau încă vie,
Cum a vrut Destinul lor
Din umbră.

Iar când intră,
Amețiți
Cu privirea și auzul,
Scot papirusuri pe care
Literele înfloresc.

ÎN CATEDRALĂ

Pătrund în *Catedrală*: nicăieri
Nu-i o priveliște cu *ieri.*
E numai clipa:
Argintată-n toate,
Ca o idee reciclând păcate.
În orice colţ m-aş furişa
Dau peste oglindirea ta,
Săpată în tăceri diforme
Cu rătăciri în mii de forme.

O, rimă, una dintre ele,
Săpată-n gândurile mele!

CONSTRUCȚIE LÂNGĂ CATEDRALĂ

Aici va fi un vers,
Acolo, – altul.
La mijloc eu,
Împuns din două
Părți,
Ca unul ce-a visat
Înaltul
Și vrut-a să-l coboare-n
Cărți.

VERSUL CA RUGĂCIUNE

De-ai intrat
În *Catedrala de silabe*
Rămâi robul
Duhului sfânt
Al poeziei.

Roagă-te!
Mori în fiecare vers.

POCALUL ASCUNS

De un prag ezoteric
Trec
Doar în clipa
Când gândul,
Ca un ciorchine greu
Şi prea copt,
Isbăvit se cere
Din robia lui dulce.

Mustul,
Vinul apoi,
(Așteptare veghează)
Până în pocalul
Din care beau
Zeii.

„Nu vă mirați – zic vouă –
Pocalu-i ascuns
În «Catedrala de silabe».
De-aceea vin zeii
Aici.”

VIZIUNE

Cerc în jurul „Catedralei de silabe”
Cu idei având palori
De sânziene,
Într-o dimineață
Scrisă-n asfințitul
Unei clipe,
Cu întinsul bănuit abia.

CONFESIUNE

Cât te-am iubit! O poate demonstra
Un vers croit din palide cuvinte
Și poate depărtarea mea
De cele socotite sfinte.

Căci într-o lume chinuită
De mari, nestinse întrebări,
Rămâi tu singura ispită
Rătăcitoare în mirări.

DORINA STOICA *

Tăceri

În unele seri mă afund
într-un ocean de tăceri
ca un exerciţi de a deveni
invizibilă pentru celălalt.
Ies pe vârfuri în afara lui.
Liberă pornesc
într-o călătorie inițiatică
departe de propria-mi ființă,
spre Dumnezeul
cel amintit și implorat
la supărări și apoi uitat.

(*Sentimente sub formă de acatist*, volum în pregătire)

Când se duc părinții

Când îți moare mama e atât de greu,
moare-o mare parte din sufletul tău.
Moare aşteptarea de-a o-mbrățișa,
Nimeni pe-astă lume nu-i ca mama ta!
Mama-ţi dă putere când eşti necăjit,
suferă cu tine când eşti neîmplinit,
când greșești te iartă, te iartă mereu
așa cum o face numai Dumnezeu!
Cât e mama-n viața și-i foarte bătrână
viziteaz-o zilnic, nu o dată pelună.
Știu, e cam zbârcită, tristă, capricioasă,
mama ta și moartă va fi tot frumoasă!
Când o fi să plece, sus în cer, la Domnul
O să plângi ca mine, până-ți vine somnul.
Aprinde lumânarea, spune-o rugăciune,
pune un pomelnic, cu-al ei dulce nume.
Și din când în când, cu multă iubire
cu vecini și-un preot fă-i o pomenire.
Nu îi vinde casa, poart-o-n al tău gând,
Este datul lumii pe acest pământ,
când s-au dus părinții să urmăm la rând.

În ziua când focul

În ziua când focul
a mistuit Catedrala Notre-Dame din Paris
unii credeau că Dumnezeu
făcea un film despre Apocalipsă
în care văzul, auzul, și
mirosul ardeau.
Încolăcit în jurul turnului un șarpe de foc
înghițea fier, sticlă, ciment pânză,
manuscrise.
În tot acest timp ascuns în
Zona Crepusculară, *cineva*
se juca de-a v-ați-ascunselea
cu prezentul și cu viitorul.

---

* Din noiembrie 2020, **Dorina Stoica** este membră a Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Bacău. O felicităm!

IOANA DOR

Zborul

Mai lasă-mă, mai lasă-mă la tine-n suflet
să fiu ca embrionul într-un ou
că doar așa-mi vor crește aripi
și-n eclozare, să devin ecou…

Întrebare

Va trece vremea-ncet, cu-a ei visare
Și fulgii albi vor fi la răsărit,
Când se va naște-n mine-o întrebare
Prin care anotimp m-am rătăcit?

***

Mamă,
te-a cuprins pământul
    cu brațele lui
și trup din trupul lui
    te-a făcut,
te-a ascuns de lume și de viață
    și te-a pierdut…

Când lacrimile-mi
   vor curge pe tâmple
și mutul pământ ți-or uda
n-aș vrea să pătrundă la tine
   elegia mea.

***

Urcam pe-o viță de vie
Și am mers pe-un fir ce suie…

Să simt ardoarea soarelui
Să beau din seva vinului
Să gust hrana pământului…

Și-am să urc…și-am să tot urc…
Până n-oi ști unde-ajung…

Simțire

Dac-ai simți
ce dor îmi e de noi
ai rupe-n dinți cămașa
și noapte-ai sfâșia cu gura
din neodihnă
perna ce te ține.
Ai rătăci fără să știi pe unde
și-ai merge până n-ai ști unde-ajungi.

…e prea noptoasă vremea peste noi…
prea tare clipele-s târzii…

Nesomnul îmi agață ochii
de bolta nopții…
În zare, o stea se spânzură de cer
…necăzătoare…

În solitudine

În solitudine
coboară în mine un păianjen
să-mi împletească
inimă de borangic.

În solitudine
un fluture-mi îmbracă trupul
în aripile lui.

În solitudine
cobor în mine….
ca-ntr-o fântână însingurată.

***

Cu mintea
să prind crengile unui copac,
să cuprind glasul unei mierle,
să-l agăț de trecut
ca, trăind în prezent,
să opresc viitorul...

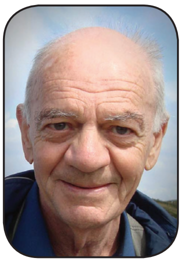

EUGEN DEUTSCH

SONETUL 1 de PETRARCA

(în traducerea lui C.D. ZELETIN)

Voi care-n sonul rimelor aceste
Aflați suspinul ce în timp, departe,
Hrăni un tânăr rătăcit, ce-n parte
Era un altul decât cel ce este,

Și-n stiluri varii lacrimi de poveste,
Speranțe vane și dureri deșarte –
Nu-mi dați iertare, ci o milă-aparte,
De v-a trecut iubirea prin tempeste!

Am fost o lungă vreme, azi văd bine,
În gura lumii vorbe și ocară
Încât mâhniri în mine se-nfiripă…

Trecuta rătăcire-i azi rușine,
Păreri de rău și conștiință clară,
Că lumii-i place tot ce-i vis de-o clipă.

MIRELA CHICOȘ

Te-aș fi învățat mai bine gramatica...

Mihaelei Tudor

Verbul „a trăi” nu mai știi să-l conjugi,
Mă adresez cu „tu”; politețurile „acolo” nu au nicio valoare.
Substantivul Viață îl declină toți la trecut....
Și pronumele „Eu” și-a încrucișat mâinile-a îndurare și-a iertare.

Te-aș fi căutat „Sus”. Dar sunt derutată.
În camera vraiște și dezgolită de sufletul tău?
Ori în tării alburii, pentru care
Nu am permis de intrare?

Ai fost lângă noi, cândva? Ehe, ce ghicitoare!
Te-aș fi învățat mai bine gramatica!
Dar o zi de aprilie parșivă sau... nevinovată
Te-a transformat într-un semn de întrebare.

Octombrie 2020, Bârlad

Mamei mele

M-ai afundat în smârcurile Iadului ori Raiului ? Ce departe!
Tot una e: tot Moarte.

Am adăpat însetate dorințe de Mamă. Ca și a Ta, fără seamăn. .
Tot una e: tot Mamă.

Mi-ai tămâiat privirea-n Durere. Atee? Păgână?
Tot una e: tot Durere.

Ai îngăduit Tu, Doamne, să mi se calce sufletul între aripi de îngeri!
Nu-i totuna: e Voia Ta!

30 octombrie 2020

LUMINIȚA COJOACĂ

Colind sacru

Se vindecă un blestem
În nopțile lungi de iarnă
Trec îngeri preschimbați în Moși
În somnul culorii, sacru
Cad fulgi peste inimă
Zăpezile acoperă sufletele
Lipsite de clorofilă
Mirosul brazilor îmbătător
Ofilind boarea suferinței
Dimineața la porți
În Ajunul Crăciunului
Împărțim generațiilor colindeți
Înmuiați în sângele Marelui Alb
Sacrificat
Auzul scufundat în lacrimi
Și Dumnezeu îngăduitor
Respectând rânduiala

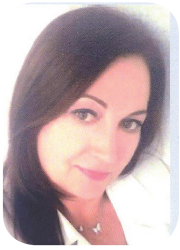

NINA TOMA

Ochi de sfinți

Voi scrie ce mult ne-am iubit,
să nu se aștearnă uitarea,
pe chipul de vreme cernit,
rămâie neștearsă mirarea

Că ne-am fost ne-ncetat căutări,
rătăcind prin al vieții destin,
sărutări, pași pierduți, ecoul din gări,
printre trenuri ce pleacă și vin.

Trist, răsar raze mici, argintii,
pe la tâmple și-mi este târziu,
ești aici ca să-ți fiu și să-mi fii
iubirea din urmă-n lumescul pustiu.

E iarnă, gerul mușcă flămând,
din timpul rămas în cadrane,
fluturi roi, diafani, zboară-n gând
și se fac ochi de sfinți în icoane.

***

Aruncă la fier vechi
tonele de cale ferată
dintre noi,
sfărâmă vagoanele
în care-am călătorit,
închide sub lacăte grele
toate gările
unde ne-am despărțit,
ia-mă în brațe
și zidește-mă-n cer!

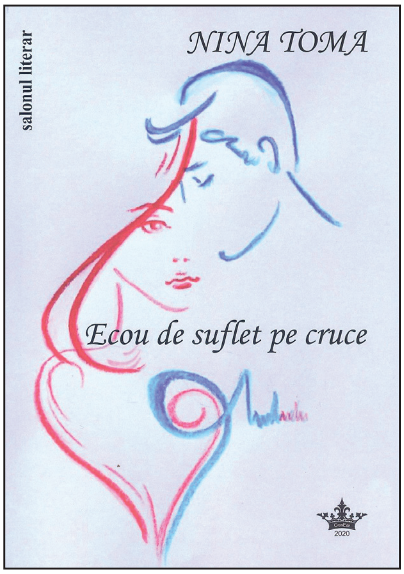

DEBUT

ANDREEA GROZA

Andreea este elevă în anul terminal la Colegiul Național „Gh. Roșca Codreanu", într-o clasă de filologie. Scrie poezie, *în mod serios*, cum spune, din anii de gimnaziu. A participat la concursuri on line naționale și internaționale. Consideră că poezia se naște din frământările interioare, nu dintr-o intenție ori tematică preconcepută. Încearcă să se dezvolte continuu, calea de urmat fiind lectura de poezie!

Mit

Dacă nu poți dormi, ești treaz în visul altcuiva.
Din toate tainele stupide
Ce gândul îmi pecetluiesc
Doar una a rămas, mai veche,
Căci sprijin nu pot să-i găsesc.
Spuneți-mi voi, exploratori de vise
Ce-n mintea mea v-ați furișat tiptil
De e aievea vorba care spune
Că, fără voie, somnul v-am răpit.
Pentru o clipă-n care am putut
Imaginea să vă zăresc
Ați resimțit cum sunt ființele legate
Și că distanțele se înjumătățesc?
Ați fost prezenți la întâlnirea
Fixată de subconștient
Sau ați respins privind în gol
Un sentiment inexistent?
Nu pot pătrunde dincolo de yală
Să înțeleg ceea ce-n voi s-a petrecut,
Ci vă pot spune doar că ați jucat
În cadrul unui film tăcut.

Tabloid

Care-i a noastră definiție în DEX- ul lumii?
Inși controlați de sforile Fortunei,
Ființe modelate din țărână
Ce-s nevoite să-și accepte lozul vieții.
Oglinda ursitei mi te-a înfățișat întâmplător
Reflexie distorsionată dar
perfectă a sufletului meu
Acum te-ntreb :
De ce-ai tăiat brusc firul
Ce îmi părea că ne apropia
Și ai rescris interpretarea *a capella*,
Deși menirea noastră e comună?
Azi poți pleda nevinovată
Și nu-ți voi cere socoteală
Căci mi-ai făcut necunoscute
Aroma tămâioasă-a țigaretei tale și parfumul
Ce-mi tulburau odinioară simțul,
Euforia unei veri trecute.
Azi, în absența neglijenței tale,
Doar amintirea ce-am păstrat mi-e alinare,
Iar melodia ascultată-n doi – conector
Pân' la întinerirea viitoare.

Credință

Pe-o foaie rătăcită-n bloc
Întind atent linii și forme
Și îmi imaginez, cu acuarele
O lume ce nu are norme.
Creez, cu grijă, mici detalii
Încă mai sper, ca-n basmele nemuritoare,
Sclipiciul să se împletească-n aer
Imaginea să prindă conturare.
Pictez diverse peisaje memorate,
Ce, fără să le fi văzut, sunt vii –
Vreau doar să cred în profeția care spune
„Acest tablou se va adeveri."

DESPRE NOI

Academia Bârlădeană, nr. 3 (80). Număr omagial, la 125 de ani de la nașterea lui Victor Ion Popa (1895-1946), „personalitatea cea mai importantă ce s-a format în sânul Academiei Bârlădene, cea mai fascinantă, cea mai sensibilă, cea mai fecundă și cea mai felurită în manifestările artistice, în care Dumnezeu a revărsat geniul jocului și al subtilităților voioase", figură renascentistă, în sensul universalității, a artei românești, poet, prozator, dramaturg, biograf, desenator, pictor, sculptor, regizor și actor, director de scenă și profesor la conservator, director de teatru și creator de scenarii radiofonice, jurnalist, plăsmuitor de formule noi în teatru. Participanții la această aniversare editorială sunt C.D. Zeletin, Elena Monu, Lina Ciobanu, Th. Codreanu, S. Bogdănescu, Florian Pricop, C. Parfene, Ștefan Mihai, Mircea și Sergiu Coloșenco, Teodora Spînu. Sumarul este completat cu mai multă poezie ca de obicei (Mirela Chicoș, Ioana Dor, Luminița Cojoacă, S. Bogdănescu, D. Merlușcă, Al. Popescu Prahovaru, M. Coloșenco), cu proză scurtă (Teodor Oancă), prezentări de carte și ... bucurie, cu o poezie de Vasile Voiculescu, „La Răscruce", la rubrica „Din rafturi de anticariat". Și acest număr își împlinește menirea de a-i apropia pe cititori de personalitățile artistice, din trecut și din prezent, ale orașului Bârlad.

Gheorghe Postelnicu

(*Întrezăriri*, 32, decembrie 2020, p.8)

TEODOR OANCĂ

O ANIVERSARE

Soția, băieții, nurorile și nepoții, dar și prietenii lui de suflet, eu și Matache, l-am sărbătorit ieri pe Sandu cu prilejul schimbării prefixului. Vârsta de 70 de ani nu e de ici, de colo. Ne-am dat întâlnire la restaurantul Debarcader din parc, ca să ne bucurăm și de imaginea superbă pe care ne-o oferă natura.

Pe parcurs ni s-au alăturat Nelu Andronic, inginer mecanic de profesie, stabilit de mai mulți ani în Franța, băiatul fostului director al lui Sandu, și Iancu Antonie, colegul din liceu cu care Sandu a rămas în cele mai bune relații.

În situații de genul acesta, discuțiile nu sunt numai un prilej de aducere aminte a unor întâmplări și situații care ne-au avut laolaltă. Suntem cu toții alături și la evenimente care nu ne privesc neapărat personal, dar, oricum, ne includem în ele. Martori am fost la atâtea fapte pe care istoria va trebui să le rețină în spiritul respectării adevărului.

Știm că domnul Iancu Antonie este redactorul-șef al ziarului „Gazeta Independentă", cotidian apreciat pentru calitatea știrilor și a comentariilor cu care cititorii s-au familiarizat de vreo două decenii.

Tot trecând de la o vorbă la alta, numai ce ne pomenim că Matache îl roagă pe domnul Antonie să-i spună ce răspuns i-ar da unui român cu studii superioare, aflat acum în oricare țară din Uniunea Europeană, care i s-ar adresa printr-o scrisoare.

– Ce scrisoare? a întrebat domnul Antonie.

– Să zicem că scrisoarea ar suna așa, a zis Matache: Stimate domnule redactor-șef, Subsemnatul,... inginer (sau profesor, medic, arhitect, economist – după caz), alungat de România în urma procesului de privatizare, vă rog să-mi spuneți dacă mă puteți include în rândul corespondenților de presă din țara... (care e aceea). Menționez că sunt aici de douăzeci (sau de mai mulți) ani și prin specificul muncii mele mă consider suficient de informat din punct de vedere social, economic, politic. Cu stimă...

– Interesant, a zis domnul Antonie, dar, ca să răspund la subiect, nu România l-a alungat. Respectivul a plecat de bună voie.

– Aici vă contrazic, domnule Antonie, a replicat Matache. Cei care au semnat clauzele aderării țării la Uniunea Europeană au făcut-o în numele României. Ca atare, România a primit acordul aderării și tot ea s-a supus clauzelor care au dus la ceea ce am numit cu toții privatizarea celei mai mari părți din economia națională. Urmarea acestei pretinse privatizări a fost dispariția fizică a sute de combinate, uzine și fabrici, fapt soldat cu fenomenul pe care îl cunoaștem sub numele de diaspora. Ce i-ați răspunde?

– Felul cum a început scrisoarea seamănă mai mult cu o provocare, a spus domnul Antonie. Sincer să fiu, nu m-aș grăbi să-i răsund.

– Am înțeles, a spus Matache. Cred că răspunsul ar fi acesta: Domnule..., Vă informez că în structura personalului ziarului nostru nu figurează colaboratori din străinătate. Noi preluăm știri externe din alte surse.

– Cu alte cuvinte, a zis Sandu, o mână spală pe alta și amândouă obrazul.

– Are și presa limitele ei, a spus domnul Antonie. Selectarea știrilor și comentariile fac parte din politica editorială. Important e ca cititorii să fie mulțumiți cu ce li se oferă.

A intervenit în discuție și Nelu Andronic.

– Eu sunt șef de tură la un service din Lyon. Mă împac greu cu starea de diasporean, dar asta e situația. În țară vin tot mai rar. Copiii au crescut acolo, acum sunt studenți. Unde vor rămâne ei, vom sta și noi. Aici nu mai avem decât amintiri și pe cumnată-mea. Mâine plecăm la Herculane pentru două săptămâni. Câteodată preferăm să facem concediul la una din stațiunile balneare românești. Prețurile sunt mai acceptabile, iar confortul e cel dorit.

– Eu cred, a spus o noră a lui Sandu, că niciodată ideea de acasă nu va fi tot una cu spațiul european.

– Ideea de acasă trăiește în subconștient, a adăugat domnul Andronic, și încetează o dată cu dispariția fizică.

A trebuit să schimbăm subiectul discuției, lăsându-l pe domnul Antonie să mai mediteze asupra răspunsului pe care să i-l dea diasporeanului din Uniunea Europeană.

29 octombrie 2011, Academia Bârlădeană: lansarea cărții În ghearele râsului, *de Vasile Ghica. De la stânga la dreapta: Mihaela Tudor, Iulian Gramaticu, Tase Dănăilă, Elena Monu, Doru Parascan, V. Ghica, Aurelia și Ioan Tasie, Veronica Daraban.*

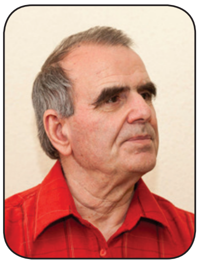

VASILE GHICA 80

Sunt încrezător în condiția acestei minuscule și desconsiderate specii. Ar trebui ca măcar ea să reziste. O ajută silueta. Deși contemporanii noștri nu mai citesc decât facturi...

Antologia de autor, *Aforismele mele*, publicată, în acest 2020 aniversar, la Editura Detectiv literar, București, rotunjește opera reputatului poet-aforist Vasile Ghica, profesor de litere de formație ieșeană trăitor la Tecuci. O operă eminamente dedicată genului apoftegmatic: *Surâsuri migdalate* (1989); *Cristale de fum* (1991*)*; *S.O.S.Iubirea*! (1995); *Recviem pentru mileniul doi,* ediție bilingvă română-franceză,(1997); *Răscruce de milenii* (1997*)*, ediție bilingvă română-engleză*; Chef pe Titanic* (2008); *Perdafuri* (2009); *În ghearele râsului* (2011), prezentată, cu autorul de față, la Academia Bârlădeană (vezi foto p.25) și salutată în revista noastră*; Rezervație gri* (2011); *Surâsul lui Icar* (2017); *Photaphorismes,* ediție bilingvă română-franceză (2018).

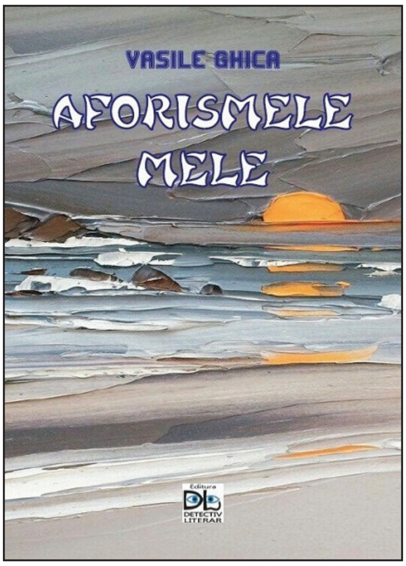

Nu-l uităm pe poet (volumul *Spălător de cadavre*, 2007); nici pe autorul de proză umoristică (*La balamuc, birjar*!, 2008); nici pe autorul micului dicționar enciclopedic, *Nasc și la Tecuci oameni* (2008); nici cartea dedicată eroinei Unirii, *Ecaterina/Cocuța Conachi-Vogoride*; nici cartea auto-interviu, *Spovedanii în oglindă* (2017).

Remarcabilă și temerară întreprindere literară, începând din 2017, scriitorul a inițiat și organizează, anual, Festivalul Internațional al Aforismului, pentru românii de pretutindeni, înălțând Tecuciul la rangul de Capitală a genului.

Citit și pe drept apreciat de cunoscători, nume de marcă au scris despre Vasile Ghica: Șerban Cioculescu apreciază *incontestabila vervă* a aforismelor sale; iar Theodor Codreanu, evidențiind avantajul producțiilor genului *de a fi simultan, poezie și filosofie*, subliniază: *unul dintre acești creatori este Vasile Ghica.* Concitadinul său, Ionel Necula, vede în colegul de generație *scriitorul cel mai bine cotat din câți a generat toposul tecucean în ultima vreme*, iar scriitorul gălățean Teodor Parapiru îl numește pe acest *corifeu* al spiritului meditativ *un clasic al aforismului contemporan românesc*. Din cartea pe care i-o consacră criticul și istoricul literar Petre Isachi – *La curțile aforistului Vasile Ghica*, (2018) – aflăm că *Vasile cel Mare Ghica*, cum îl numește autorul, figurează în: *Antologia aforismului românesc contemporan*" (Torino), *Prix littéraires* (Beirut), *Torino in* Sintesi; că i-au apărut volume în Franța, Liban, Italia, Spania; că a fost distins cu premii literare la Bacău, Beirut, Torino; că volume ale sale se află în Bibliotecile Naționale din Franța, Liban, Spania, Germania și cea a Congresului American.

Noi am cules, dintr-un încă nescris *Vasile Ghica par lui-même,* și alte informații demne de menționat: a fost inclus la toate capitolele în antologia, *Desculț în univers de gând*, alături de iluștri scriitori, filozofi și savanți ai tuturor timpurilor. Două dintre cugetările sale: „De pe unele frunți și muștele pleacă dezamăgite" și „Muzica poate să facă, dintr-un suflet răvășit, o catedrală", au fost selectate, în 2007, pentru *Strada cărții*, Universitatea București fiind atunci îmbrăcată în panouri cu citate... La bacalaureatul din același an, dar și în edițiile din 2010 și 2011, alte trei cugetări ale sale au fost subiecte pentru proba scrisă la Limba și literatura română: „La adăpostul bisericilor, bătrânii își rememorează nebuniile tinereții", „Geniilor li se iartă orice, dar mult mai târziu", „Lenea interzice orice paradis".

Cităm, la încheierea scurtei noastre prezentări, două alte memorabile ziceri ale lui Vasile Ghica, nu numaidecât apoftegme, dar grele de sens: „Constat cu durere că (scuze, mă autocitez) „licitația s-a încheiat, condiția umană a pierdut livada cu vișini"... „Dar misiunea speranței este să moară ultima. Poate că mahmureala de astăzi nu va fi veșnică..."

Trimitem către tânărul octogenar Vasile Ghica admirația noastră, alături de cordiale și fraterne gânduri academic-bârlădene !

După ce am străbătut cu interes și *Aforismele mele*, antologia de autor pe care tocmai ne-a dăruit-o, le oferim o mică selecție cititorilor revistei și sperăm că, recitindu-și panseurile, autorul ne va saluta alegerea…

Elena POPOIU

- Aforismul este limba mea maternă.
- Dacă nu știi cine ești, nu vei afla nici unde trebuie să ajungi.
- Orice urcuș e greu. Dar numai de sus se vede departe.
- Marile întrebări rămân. Mor treptat doar răspunsurile.
- Din mica arcă a lui Noe a renăscut Marea Grădină a lui Dumnezeu.
- Aș vrea să salvez din copilul de altădată măcar semnul întrebării.
- Mai frumos decât visul nu poate fi decât zborul spre el.
- A rămas cerul prea mic. Trebuie să ne agățăm mai mulți de aceeași stea.
- Un poet de geniu poate să creștineze un popor rătăcit.
- Tot mai sperăm că umorul va deveni vaccinul anti-prostie.
- Jovialitatea zeflemistă ne-a salvat pe noi, românii, de multe hăuri. Dar și de piscuri.
- Micile ironii pot surpa marile trufii.
- Când târâtoarele nu-ți dau pace, nu ai încotro, trebuie să zbori.
- Prostul nu are acces la ironie. El se oprește la insultă.
- Întoarceți-vă acasă, români! Că nu veți putea să înviați într-o țară de împrumut.

SIMION BOGDĂNESCU

ROSTOGOLIRE PRIN ÎNȚEPĂTURI...

Ofensive și inofensive înțepături ironice-umoristice ne etalează poetul Dumitru Merlușcă în prezenta carte metaforic botezată *Țepi de blând arici.* Ea cuprinde, după cum ne ascunde în paranteză, *epigrame, epitafuri, calambururi și... o fabulă*.

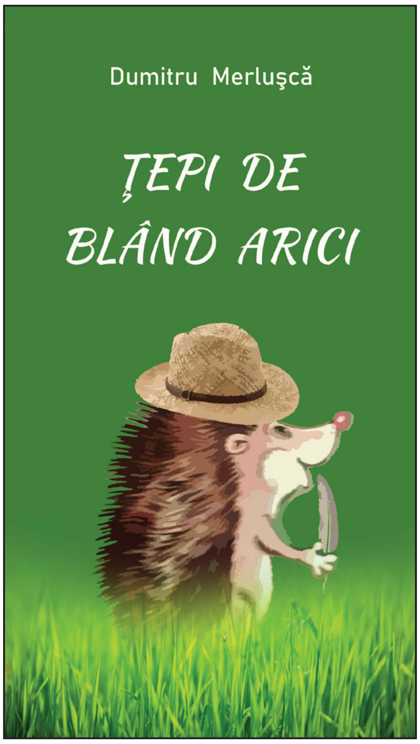

...Pe când încercam noi Oltul cu degetele pe harfa lirismului harghitean, îi admiram accentele melodice, ușor melancolice, tranzitorii nostalgice aidoma brumei așezate sclipitor pe fragedul penaj al unui însingurat cocor. Dar, după ce ne-am despărțit, în deceniul ultim al veacului al XX-lea, el și-a înstrunat lyra și spre specia concentrată, cu poantă satirică a epigramei, întemeiată în Antichitate de grecul Simonides din Keos și ilustrată glorios de latinul Martial. Mă bătea gândul s-apuc și eu această specie lirică (la începuturi doar o inscripție pe pietre funerare, pe socluri, egală cu epitaful!), dar, când am constatat că și Voltaire a scris epigrame, m-am înspăimântat și am părăsit acest catren satiric pontos.

De observat, chiar de la bun început, că, spre deosebire de mulți alți autori epigramiști, Dumitru Merlușcă este conștient că nu orice catren umoristic, cu poantă, poate fi epigramă. El știe să deosebească între aceasta, epitaf și calambur. Epigrama are la bază ambiguitatea, aluzia, transmite o atitudine critică, are un *impuls dialogistic*, este o replică ironică adresată cuiva, menționată în titlu. Verbul final pontos este la persoana a II-a (adresare directă); dacă este la persoana a III-a, avem un calambur! Spre ilustrare, să comparăm:

Unui bolnav(epigramă) „La ideea mea rămân,/Nu-nțeleg și chiar nu știu / Cum ai apă la plămân,/Dacă bei numai rachiu?" Cu: Pocher (calambur)„ Când poliția sosește,/Îi apucă nădușeala,/Fiecare „sec"plătește/Fiindcă le-a scăpat...„roiala"!

Pe cine înțeapă dulcișor blândul nostru epigramist? Pe fete-vedete, pe popi-răspopi, pe doctori-răpitori, pe pocheriști, pe ofițeri, pe confrați epigramiști, pe confrați poeți și chiar pe sine însuși. Pe existența criticată a acestora și pe apucăturile lor se structurează și tematica propriu-zisă și motivele acestor catrene, ce sunt fie epigrame, fie epitafuri și calambururi. Dacă unele sunt *particularizate*, rămânând în sfera individuală a interesului estetic și cognitiv, altele capătă un meritoriu *grad de generalizare.* Spre pildă: Poștăriței Irina (calambur) „Dulce fată este ea/Când aduce pensia,/Când ne lasă o factură/Acră-i ca o murătură."; Unui amic din armată (epigramă) „Soția ta e o splendoare,/ Ți-ai împlinit un vis acerb,/De-acum, când mergi la vânătoare,/Riști mult să fii luat drept cerb." Epigramistul nostru, cu ochi de fină observație, surprinde ascuțișuri de situații, încrucișări de idei, rotirea contrastelor, usturimea ironică și surpriza poantei finale. La fel, epitafurile sunt individualizante, ușor ironice, cu nu știu ce aromă folclorică, învârtită țărănește aproape, care, pentru mine, cel puțin, amintesc de catrenele lui Stan Ioan Pătraș, întemeietorul „Cimitirului vesel de la Săpânța" (cu primul epitaf din 1935). Tematica, în general, este tot accentuat preoțească, semn că autorul s-a împrietenit mai ales cu lumea monahală și-o înțeapă la buricele degetelor: „Aici doarme popa Con,/ Cuibărind sicriu bogat./Toată viața a fost domn,/ Dar tot timpul fuse beat!"

Dincolo de unele imperfecțiuni prozodice (nesupărătoare, totuși!), cartea *Țepi de blând arici*, semnată de poetul Dumitru Merlușcă, își statuează prezența literară viabilă ca o gingașă rostogolire prin înțepături semnificante!

Unui medic chirurg și critic literar și poet

Meseria practicată
Îi e de mare folos,
El și-n versuri, câteodată,
Taie tare pân'la os.

Mască de noapte pentru față

Lapte, ouă, fructe coapte
Stau pe masca ta de noapte.
De pe fața ta, ți-o spun,
Pot servi micul dejun.

Unui chirurg (tătar!)

Cu bisturiul prin spitale
Câștigi cu trudă ban cu ban.
Ai fi făcut bune parale
În tabăra lui Ginghis -Han!

Moartea unui glumeț, adept al lui Bacchus

Cu ea l-a luat acum de tot
Fără să zică măcar pâs,
Era deja un pic beat mort
Și mai murise și de râs.

Poetul pescar

Întrebat de un amic:
–Ce pui, domnule,-n cârlig?
El, poetul, se exprimă:
–Pun și eu câte o... rimă!

Unor confrați: Simion Bogdănescu

Strămiazănoapte

De gheață-ți plânge Nordul pe figură
Și blănuri albe te devoră-n vis
C-o Boreală fulgeră și pură
Strămiazănoapte pe ninsori ai scris.

Valea, Poete!

Acum știu care ți-e calea,
Zi-lumină ne desparte
Și Valea, Poete!, Valea!
Ai ajuns pe vers departe.

D-lui Alex Clenciu

Cinstind o ceașcă de rachiu
Cu ai armatei înțelepți
Când ești în juriu la Sibiu
Mai iei poziția de drepți?!

Autoepitaf

Aici doarme un poet
Plin de viață și rebel,
Enigmatic și discret
N-a trecut moartea de el.

FRAGMENTARIUM

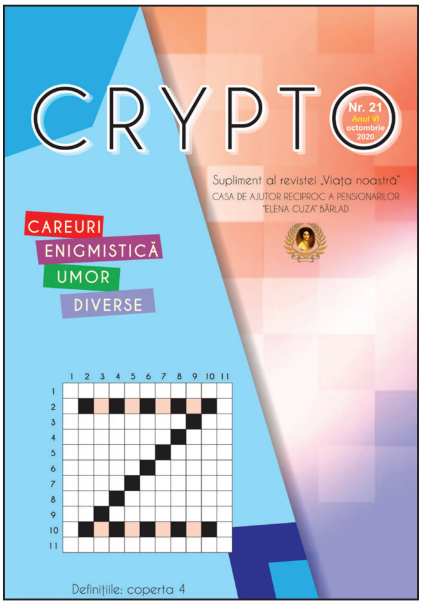

DE LA A LA Z. Revista „Crypto", de la Bârlad, a alocat câte un număr fiecărei litere din alfabet, ajungând la capăt de drum. Nu manierism, ci performanță. Ce va urma?

(Al. IOANID, *Ateneu*, 615-616, nov.-dec. 2020, rubrica *Fragmentarium*, p.2)

În săptămâna 12-19 august 2019, am fost invitat la Tabăra de creație plastică de la Cozănești-Dorna Arini, Vatra Dornei. Sculptura mea, Rugă pentru Dana*, este realizată din lemn de larice și este șlefuită mecanic. I-am dat acest nume, în legătură, neascunsă, cu o împrejurare familială: fiica mea, Daniela-Carmen, își susținea în aceeași perioadă doctoratul în marketing (la o Universitate de prestigiu din Norvegia).*

Alături de celelalte lucrări realizate în tabără, lucrarea mea este expusă la Căminul Cultural din Dorna-Arini.

Ghiță CRISTIAN

ASOCIAȚIA „BUNĂ ZIUA, COPII DIN ROMÂNIA" LA 20 DE ANI

Binecunoscuta Asociație nonguvernamentală „Bună Ziua, Copii din România" s-a născut acum două decenii la Bârlad. Totul a pornit de la un proiect finanțat de Ministerul de Externe din Olanda, destinat transformării Centrelor de plasament din județul Vaslui în Centre de tip familial. Voluntarii olandezi au venit cu experiența de lucru efectiv și au antrenat concret personalul român angajat în aceste centre. Nu erau numeroși : erau doar 10 voluntari olandezi, lor alăturându-li-se 10 tineri români – psihologi sau asistenți sociali.

Așa s-a născut o asociație având drept orizont ideal o lume demnă, pentru oameni diferiți dar egali, unde fiecare să se simtă apreciat, valorizat, iubit și acceptat. Și având ca misiune concretă susținerea copiilor, tinerilor și familiilor, cu credința că lucrurile mici făcute cu dragoste fac diferențe mari în viețile oamenilor.

Echipa organizației, formată din 7 angajati și 36 de voluntari, a derulat 35 de proiecte ce au schimbat viața unui număr de 2000 de copii, tineri și familiile lor în situații de risc. Au fost implicați peste 600 de voluntari în proiectele pentru comunitate. În jur de 1000 de specialiști din domeniul social, educațional și medical au participat la stagii susținute de specialiști ai Asociației și instituțiile partenere din Olanda. Au fost acreditate și au licențe de funcționare 2 servicii sociale. Toate acestea au fost realizate prin accesarea de granturi, cu ajutorul parteneriatelor strategice sau cu sprijinul donatorilor, cele mai multe donații fiind din străinătate

„Bună Ziua, Copii din România" (BZRO) este membră, din 2011, a Federației Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil (FONPC), din 2017, a Federației Organizațiilor care Sprijină Dezvoltarea Voluntariatului în România (VOLUM), din 2018, a Federației Organizațiilor Neguvernamentale pentru Servicii Sociale (FONSS) și, din 2014, a Grupului Sherborne în România.

La aniversarea celor 20 de ani, în cadrul Campaniei *20 de ani în 7 zile*, derulate în perioada 20-27 noiembrie, și care a putut fi urmărită pe adresa de facebook a Asociației, au prezentat mărturii ale experiențelor trăite numeroși membri, beneficiari, colaboratori și parteneri ai Asociației.

Prezentă de la început în Asociație și activă vreme de 11 ani, doamna prof. Otilia Vîrvorea a avut, în calitate de coordonatoare a departamentului de voluntari și de membră a Academiei Bârlădene, inițiativa parteneriatului nostru.

Iată mărturia sa la ceas aniversar :

...Am fost, pe rând, translator, membru fondator, manager de proiect, coordonator de voluntari. Nu funcția a fost ceea ce a contat, ci faptul că am putut să rămân eu în ciuda acestor funcții, pentru că scopul și oamenii pentru care am lucrat au contat. În câte locuri de muncă din România poți spune asta, după 20 de ani?

Parcursul Asociației nu a fost unul ușor, pentru că a crescut într-un mediu neprietenos, chiar ostil uneori, de aceea doar faptul că vorbim încă despre BZRO dupa 20 de ani este revelator și un merit în sine.

Despre BZRO s-au spus multe în toți acești ani și sper că se vor spune multe și de aici înainte, dar un lucru cred că este unanim acceptat: că a avut impact. Asta o spun beneficiarii proiectelor, partenerii și colaboratorii, dar mai ales oamenii care la un moment dat au fost parte a echipei.

Ce impact a avut asupra mea? Aici am realizat că doar dacă crezi cu putere în ceea ce faci merită să te apuci de ceva, am aflat că trebuie să ai grijă de tine ca să poți avea grijă de alții, am constatat, referitor la lucrul în echipă, că puterea nu constă în număr, ci în dorința comună de a face o schimbare; am învățat că este important să fii flexibil și că poți face asta rămânând integru, am învățat că poți spune stop când nu mai poți și că asta este în regulă. Am mai învățat că tinerii pot fi învățați, dar au mare nevoie să fie inspirați, că oamenii pot fi ajutați, dar numai dinăuntru înfloresc, că fără joc nu există dezvoltare, că familia contează, dar că sunt atâția copii care nu pot conta pe familie.

Când spun Bună Ziua, Copii din România *mă gândesc la oamenii pentru care ea există, dar și la cei cu care am lucrat, fie că este vorba de oamenii de la începuturi (Christel Visser, Anneke Kuipers, Ninian Gerritzen, Oana Lipovan, Freerk Hoeksema), sau cei care sunt acum în echipa Asociației: Mihaela Zanoschi, Alina Ciortescu, Carmen Zaharia, Mirela Manea, Andreea Pleșu, Raluca Pascal.*

Pentru toate acestea și pentru șansa de a fi parte a unei echipe care a adus schimbare, a schimbat vieți, s-a adaptat

continuu și a rezistat cu îndârjire, îi mulțumesc Asociației BZRO și îi urez mulți ani la fel de roditori și un drum frumos, fără prea multe turbulențe, spre lumea aceea în care crede și în care oamenii să poată trăi demn și în bunăstare !

Cuvântul Academiei Bârlădene:

Bună ziua, copii din România: o Asociație cu nume luminos, care a pornit la drum, în urmă cu 20 de ani, din dorința de a spune NU indiferenței și cu misiunea de a-și afla alături oameni gata să ofere timp, profesionalism și dragoste pentru a ajuta. O misiune care nu se poate încheia câtă vreme copii, tineri, familii întregi sunt în dificultate și au nevoie de sprijin.

Au fost, în cei 20 de ani de la nașterea Asociației, atât de multe momente și fapte care încurajează și îndeamnă la speranță.

6 noiembrie 2019, sala Bibliotecii „Stroe S. Belloescu", reuniunea BZRO pe tema Proiectului „Creștem împreună citind". De la stânga la dreapta: Gheorghe Pricop (directorul Liceului „M. Eminescu"), prof. Elena Popoiu, Gelu Voicu Bichineț (directorul Bibliotecii Județene Vaslui).

Aniversarea de-acum înseamnă mult pentru dumneavoastră, dar și pentru cei care știu de dumneavoastră. Academia Bârlădeană știe. Mai mult decât atât, a avut și are bucuria de a vă fi parteneră, ca titulară și beneficiară a unui contract de colaborare. Asta înseamnă că suntem în bună măsură la curent cu lucrurile bune pe care le faceți: pentru copii, pentru familii, pentru cei care au nevoie de înțelegerea și ajutorul semenilor.

Dorim să ne referim anume la proiectul care se ocupă de voluntarii pentru seniori. Așa am ajuns, prin oferta doamnei profesor Otilia Vîrvorea, ca, în Biblioteca Academiei Bârlădene, să avem o echipă de tinere voluntare formate de Asociație, lucrând înaintea sau la încheierea programului de școală, câte una-două ore pe zi, de două ori pe săptămână, începând din noiembrie 2017, până în martie anul acesta (când activitatea s-a întrerupt din motive de pandemie).

Am fost atât de mulțumiți de efortul acestor tinere liceene de la Colegiul Național „Gh. Roșca Codreanu" care au lucrat la înregistrarea și ordonarea fondului de carte al Bibliotecii noastre, încât ținem în mod deosebit ca, în semn de recunoaștere a muncii lor, să le menționăm numele: **Bianca Costin** (din acest an, studentă), **Alexia Obreja, Daniela Frunză, Maria Irimia, Irina Popa**; iar din septembrie 2019, echipa nouă, cu **Alexia** drept *ghid*, **Andreea Pavel, Flavia Negură, Ioana Săvinescu.** Au fost 23 de reuniuni de lucru (însumând aproape 50 de ore de lucru efectiv), în cursul cărora *marca* Asociației a fost vizibilă, în formă și fond: simț

Prof. univ. Corina Dimitriu Panaitescu și trei dintre voluntarele codreniste la inaugurarea Bibliotecii de carte franceză a Academiei Bârlădene.

de organizare, bunăvoință, aplecare spre relaționare, adaptare la specificul solicitării, spirit de echipă. Inimoase, iubitoare de carte și de bine, s-a văzut din tot ce au arătat în munca lor, dar și din felul de a se comporta și de a vorbi al acestor tinere că au căldura și generozitatea ce le recomandă să lucreze cu oamenii. Calități pe care le-au avut, poate, dintotdeauna, dar li s-au întipărit și mai bine prin formarea pe care le-ați oferit-o.

Le mulțumim, vă mulțumim!

Pentru acești 20 de ani frumos împliniți și meritați, aveți, dragi prieteni de la Asociația *Bună ziua, copii din România*, admirația noastră, încurajarea și îndemnul de a continua.

Pentru că este atâta nevoie de dragoste, de timp și de căldură umană de dăruit copiilor și atâtor altor semeni care se simt singuri și nejutorați.

Pentru că indiferența este mereu de temut.

Pentru că sunt oameni de toate vârstele și profesiile care vă înțeleg, vă apreciază misiunea, felul în care v-o împliniți și care doresc să vi se alăture; în primele rânduri, mulți tineri, mereu mai atrași de activitățile de voluntariat.

Trăiți-vă pe mai departe povestea pe care ați închipuit-o și ați (în)scris-o prin fapte care se văd și, suntem siguri, vor rămâne. Aveți cele mai redutabile arme cu putință: entuziasmul și încrederea că se poate.

La mulți ani!

Elena POPOIU

Foarte tinerii voluntari Vlad Vârvorea și Florin Blănaru, alături de prof. Otilia Vârvorea, în vara lui 2011, pe „șantierul" Bibliotecii Academiei Bârlădene.

VIAȚA ACADEMIEI

- urmare din pagina 2 -

Manifestările de sâmbătă au fost onorate, din partea Academiei Bârlădene, de Elena Monu și Cezar Crăescu. Elena Monu a subliniat în cuvântul său rolul vechii Societăți literare bârlădene pentru readucerea în memoria colectivă a scriitorului Virgil Caraivan, prin multiple activități. Notabilă este tipărirea, în ediții anastatice, a revistelor *Răzeșul* (1925–1927) și *Documente Răzășești* (1932–1934), al căror director a fost cel omagiat. Elena Monu a donat exemplare ale acestor volume domnului prof. univ. Laurențiu Șoitu, directorul Asociației, inițiatorul și animatorul manifestărilor.

Prof. univ. dr. Laurențiu Șoitu, președintele Asociației V. Caraivan și dr. în istorie Elena Monu, președintele Academiei Bârlădene.

Elena Monu în fața bustului scriitorului Virgil Caraivan.

Duminică, 11 octombrie 2020, ora 11, în curtea Pavilionului Expozițional „Marcel Guguianu”, poeta Nina Toma, pseudonimul literar al prof. Nina Cărăbăț, și-a lansat cel de-al doilea volum de versuri, *Ecou de suflet pe cruce*, într-o manifestare organizată de Academia Bârlădeană, Muzeul „V. Pârvan” și Consiliul Județean Vaslui. Lansarea cărții, apărute la Cronedit Iași, i-a avut ca invitați pe cei doi editori, Valeriu și Mariana Stancu, pe poeții Emilian Marcu și Simion Bogdănescu. Au vorbit despre carte și autoare: Valeriu Stancu, autorul

Lansare de carte. În imagine: Simion Bogdănescu, Nina Toma, Valentina Fornea, Elena Monu, Valeriu Stancu.

studiului ce prefațează volumul, Emilian Marcu și Simion Bogdănescu, toți având cuvinte de caldă apreciere pentru poeta Nina Toma. A vorbit apoi, plină de emoție, autoarea. Momente muzicale susținute de elevii Daria și Tudor Jora și Maria Vasilache de la Școala gimnazială „Manolache Costache Epureanu” au potențat evenimentul ce s-a bucurat de participarea unui public numeros.

Tot în luna **octombrie**, în preajma zilei de naștere a regretatei membre a Societății noastre, distinsa profesoară de limba și literatura română, Mihaela Tudor, care ne-a părăsit în luna aprilie a acestui încercat an, Academia Bârlădeană, având încuviințarea familiei, a decis să doneze un însemnat număr de cărți reprezentând o parte a valoroasei biblioteci a reputatei profesoare. Beneficiari sunt elevii și profesorii Liceului Tehnologic „Marcel Guguianu” din comuna Zorleni. Cărțile au fost încredințate bibliotecarei Luminița Zuran, responsabila Centrului de Documentare și Informare din cadrul liceului. Suntem încredințați că prietena noastră Mihaela Tudor ne-ar fi susținut inițiativa...

24 octombrie 2020, Academia Bârlădeană avea planificată lansarea volumelor de versuri ale poetului Simion Bogdănescu: *Nesfânt* (Editura Junimea) și *Delir după Rahmaninov* (Editura Timpul), ambele apărute în acest an. Nou tribut plătit flagelului mondial numit Covid-19, evenimentul, mult așteptat atât de poet cât și de cititorii săi, a trebuit să fie amânat...

Duminică, 22 noiembrie 2020, din inițiativa Academiei Bârlădene, la 20 de ani de la prima comemorare a lui Alexandru Vlahuță, Primăria și Școala ce-i poartă numele, din satul reședință de comună, au organizat ceremonia religioasă desfășurată tradițional în fața monumentului scriitorului născut la 5 septembrie 1858, în Pleșești, astăzi satul Alexandru Vlahuță. Respectând protocolul impus de pandemie,

De la dreapta: prof. Luigi Grădinaru, pr. Ciprian Aghergheloaie; în spatele lui, Cezar Crăescu; în centrul imaginii, Elena Monu; în dreapta ei, primarul Dănuț Cojocaru.

manifestarea din acest an s-a concentrat pe slujba religioasă oficiată de Ciprian Aghergheloaie, preot paroh în satul Alexandru Vlahuță. Participanți la manifestare: Elena Monu și Cezar Crăescu, reprezentând Academia Bârlădeană, Dănuț Cojocaru, primarul comunei, Luigi Sorin Grădinaru, directorul Școlii gimnaziale și un număr – restrâns, din motivul amintit – de profesori, învățători și membri ai Consiliului comunei.

Sub un cer de toamnă luminoasă, impunătorul monument al primului președinte de onoare al Academiei Bârlădene, și principalii organizatori ai evenimentului: de la stânga la dreapta: Dănuț Cojocaru, Elena Monu, Luigi Grădinaru, pr. Ciprian Aghergheloaie.

V. I. POPA 125

Cărți ale scriitorului aflate în Biblioteca Academiei Bârlădene.
Ediții rare.

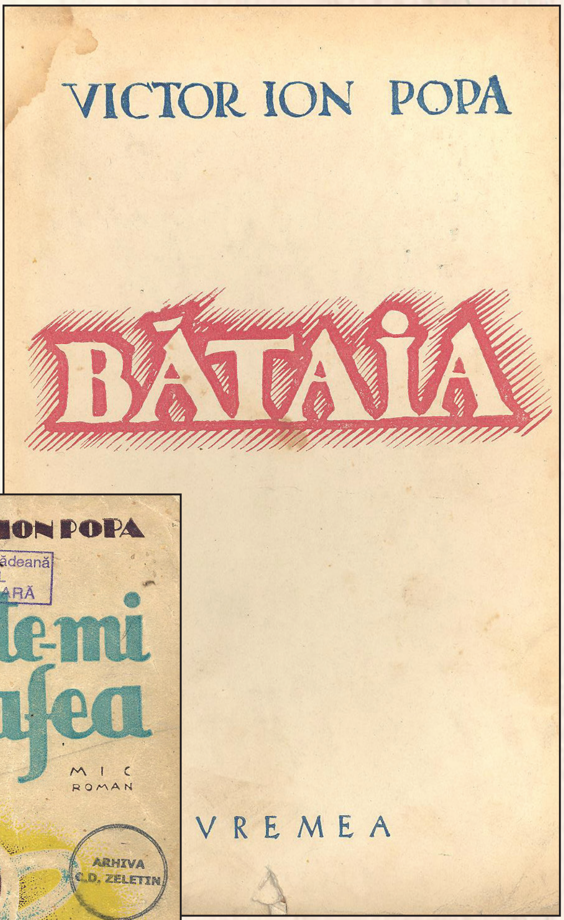

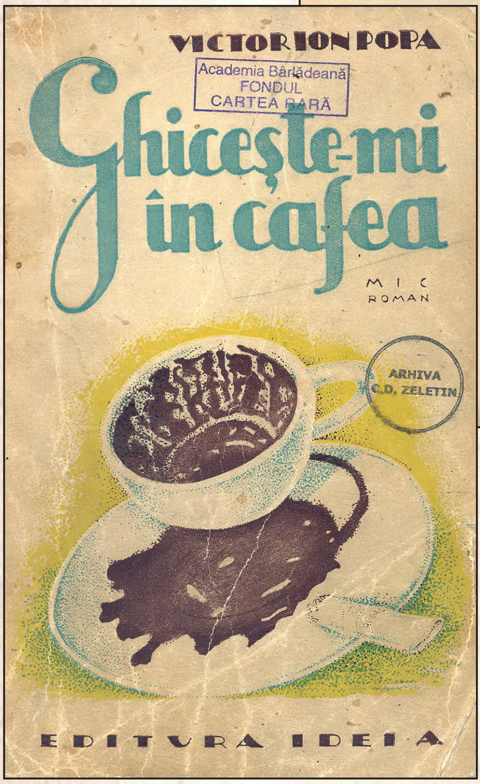

www.academiabarladeana.ro/ e-mail: academic@academiabarladeana.ro

Academia Bârlădeană

Revistă editată de Societatea literar-culturală Academia Bârlădeană.
Anul XXVI, nr. 4(81), decembrie 2020, Bârlad, Bd. Republicii nr. 235.
Cont: RO10RNCB0260003275640001 - BCR Bârlad.

Colectivul redacțional: Serghei Coloșenco (redactor-șef), Ritta Mintiade, Elena Popoiu, Simion Bogdănescu, Bogdan Artene, Florian Pricop, Constantin Romete.
Fotografii: Cezar Crăescu, Mirela Chicoș, Barlad Online www.b-o.ro
Responsabili de număr: Elena Popoiu și Simion Bogdănescu.
Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad (Tel./Fax: 0335 425302)

ISSN: 1584-8361

Număr apărut cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bârlad